

Управління культури Тернопільської облдержадміністрації

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

ЗАТВЕДЖУЮ

**Директор обласної бібліотеки
для дітей**

Н.С. Новіцька

**Звіт
про роботу Тернопільської обласної
бібліотеки для дітей
за 2020 рік**

Тернопіль 2021

Зміст

I. Основні напрямки роботи бібліотеки у 2020 році.....	3
I.1. Основні цифрові показники діяльності.....	4
II. Соціокультурна діяльність бібліотеки.....	6
III. Науково-методична діяльність ОБД	23
IV. Довідково-бібліографічна та інформаційна діяльність.....	29
V. Формування документних ресурсів. Каталогізування документів.....	33
VI. Зберігання документних ресурсів.....	36
VII. Програмно-проектна діяльність бібліотеки.....	38
VIII. Використання інформаційних технологій.....	39
IX. Рекламно-інформаційна діяльність.....	41
X. Управління колективом та матеріально-технічна база	
Організація управління. Соціальний розвиток колективу.....	43
Додатки:	
Видавнича діяльність	46
Скорочення, вживані в тексті.....	47

I. Основні напрямки роботи бібліотеки у 2020 році.

Всесвітня пандемія та затяжний карантин внесли суттєві корективи у плани роботи Тернопільської обласної бібліотеки для дітей. Відповідно до постанов і розпоряджень уряду, зокрема постанови КМУ від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом, та наказів місцевої влади обслуговування користувачів було призупинено з 17 березня по 1 червня 2020 року. Весь цей період бібліотека працювала в закритому режимі: впорядкування бібліотечного фонду, перекласифікація видань з ББК на УДК, обробка нових надходжень, наповнення електронного каталогу, надання методичної підтримки бібліотекарям області та робота з користувачами в онлайн режимі.

Не зважаючи на нові умови праці, в яких опинилася установа, у 2020 році діяльність Тернопільської обласної бібліотеки для дітей була спрямована на:

- дотримання Законів України «Про культуру», «Про бібліотеки і бібліотечну справу»;
- виконання Указу Президента України №334/2015 від 12 червня 2015 року «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді»;
- надання методичної допомоги бібліотекам області, зокрема бібліотекам у новостворених громадах;
- запровадження програми УДФ бібліотека та створення електронного каталогу;
- переформатування роботи бібліотеки в онлайн режим;
- задоволення інформаційно-бібліографічних запитів читачів на друковані видання;
- забезпечення вільного доступу користувачів до світових інформаційних ресурсів через мережу інтернет;
- національно-патріотичне виховання дітей та підлітків;
- виховання дитини – громадянина України;
- розвиток гармонійної особистості;
- сприяння процесам соціалізації підростаючого покоління;
- розкриттю творчого потенціалу дітей та підлітків.

Постійно в центрі уваги була робота з популяризації книги, відродження сімейного читання та організації дозвілля дітей та підлітків як в онлайн так і в офлайн режимах.

Незважаючи на особливі умови праці у звітному році, колектив бібліотеки доклав усіх зусиль для реалізації основної мети діяльності бібліотеки – якісного задоволення інформаційних потреб юних читачів, їх запитів у сфері навчання, самоосвіти та організації цікавого дозвілля користувачів-дітей.

І.І. Основні цифрові показники діяльності

№ п/п	Показники роботи	План на 2020 рік	Виконання у 2020 р.
1.	Фонд бібліотеки		
	Всього:	105 000	103 211
	в т.ч. книги	87 430	88 265
	періодичні видання	15 639	13 036
	електронні видання	71	50
	аудіовізуальні документи	1860	1860
2.	Поповнення фонду		
	Всього:	3 900	3 031
	в т. ч. книги	3048	2 477
	періодичні видання	836	554
	електронні видання	16	0
3.	Кількість користувачів		
	Всього:	14 000	10 512
	в т. ч. Інтернет-центр з них діти	1 200	
4.	Кількість користувачів згідно єдиної реєстрації	6 400	5 715
5.	Книговидача всього:	214 600	169 687
	За мовами:		163 480
	українською		4 660
	російською		1 547
	іншими мовами		
6.	Читаність		
7.	Обертаність		
8.	Відвідування	101 000	80 105
9.	Відвідування веб-сайту	150 000	170 431
10.	Відвідування масових заходів	10 000	5 109

II. Соціокультурна діяльність бібліотеки.

Ми живемо в технократичну епоху, однак книга не втрачає своєї популярності. Вона, як і колись насичує наше життя веселковими барвами всесвіту, розвиває інтелект, розширює світогляд.

Незважаючи на те, що значну частину звітнього року доводилось працювати в умовах карантинних обмежень, нам вдалося швидко адаптуватися і почати працювати по-новому. Довелося налагоджувати роботу так, щоб бібліотека залишалася невід'ємною частиною життя читачів, наповнивши дитячі оселі читанням і дозвіллям в онлайн-форматі. Працівники шукали можливості в цей непростий період залучати до послуг бібліотеки якнайбільше користувачів і максимально популяризувати книжкові фонди бібліотеки.

В результаті у 2020 році бібліотека організувала:

- Книжково-ілюстративні виставки та полиці – 104, з них 38 віртуальні;
- Масові заходи – 136, серед яких он-лайн заходів – 98;
- Майстер-класи – 21, віртуальних – 12;
- Мультимедійних відеопрезентацій – 38;
- Відеороликів – 35.

Національно-патріотичне виховання. Українознавство.

На сучасному етапі розвитку України виникає особлива необхідність виховання у дітей почуття патріотизму, ознайомлення з минулим України, символікою нашої держави, з розмаїттям традицій та обрядів. На жаль, і надалі іде війна, існує загроза втрати державної незалежності та інформаційний вплив іншої держави, тому патріотичне виховання дітей не втрачає своєї актуальності і є одним з найважливіших напрямків діяльності бібліотек для дітей.

Тому, у звітньому році, працівники нашої бібліотеки систематично організовували заходи, спрямовані на виховання високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. У бібліотеці було оформлено низку книжково-ілюстративних виставок патріотичного спрямування та проведено цикл інформаційно-пізнавальних заходів, зокрема: презентації книжково-ілюстративних виставок «Соборна мати Україна – одна на всіх, як оберіг» (до дня Соборності України), «Кров, що окропила Крути, Україні не забути» (до Дня героїв Крут), «Мужність і відвага крізь покоління» (до Дня козацтва, УПА, Дня захисників України), «Наш дух не зламати, свободу не вбити» (до Дня Гідності та Свободи). Крім того, у ВО 5 – 11 кл. відбулися наступні заходи:

- **До дня героїв Небесної сотні у бібліотеці організовано вечір пам'яті «Сотня Небесна над скорбним Майданом ще й досі кружляє в святих небесах».** На захід завітав Дмитро Гайдуцький, волонтер, учасник війни на Сході України. Він поділився з присутніми спогадами про свої перші автопробіги містом, супровід мітингувальників до столиці, а також про перебування у найгарячіших локаціях протесту Києва і Тернополя. До кривавих подій шестирічної давності учасників заходу повернула відео презентація про Революцію Гідності, її живих і загиблих героїв, які будь-що прагнули змінити майбутню долю країни. **До Дня**

Конституції України підготовлено відеопрезентацію «Конституція від козаків до сьогодні», яка була розміщена на усіх онлайн ресурсах бібліотеки.

- **День Незалежності** кожного року нагадує не тільки українському народу, але і всьому світу, про існування нашої України як демократичної та унікальної країни. З нагоди свята у ВО 5 – 11 кл. презентовано книжково-ілюстративну виставку «Моя земля - це незалежна й вільна Україна», працівники ВО 1 – 4 кл. підготували **віртуальну книжково-ілюстративну виставку** «Незалежна і єдина рідна Україна» та провели **патріотичну он-лайн мандрівку** «Країна в якій я живу». Усі відвідувачі сторінок бібліотеки у соціальних мережах мали нагоду взяти участь в онлайн майстер-класі «З днем народження, Україно!», під час якого працівники СЕВ навчали виготовляти святкову листівку в техніці паперової аплікації.

Напередодні **Міжнародного дня рідної мови**, відбулась мовознавча гра «Подорож у країну «Словограй». Бібліотекар ознайомила діток з цікавими фактами про рідну мову, після чого усі дружно розгадували ребуси і виконували цікаві мовні завдання на інтерактивній дошці. Традиційно, не обійшлося без дружніх читань з обговореннями. Цього разу, наш вибір зупинився на казці Редьярда Кіплінга «Як було вигадано абетку».

Про багатство і милозвучність «солов'їної» ходять легенди. Але чи знайомі ми з усіма родзинками рідної мови? **До Дня української писемності і мови** працівники бібліотеки підготували анімаційний ролик «15 цікавих фактів про українську мову».

З нагоди Дня українського козацтва у ВО 1 – 4 кл. проведено годину юних патріотів «Ми – нащадки козаків». Діти дізнались про історію свята та походження слова «козак», яке стало символом захисника рідної землі, про найбільш відомих постатей Запорізької Січі, взяли участь у вікторині «Козацька абетка».

Для старшокласників презентовано книжково-ілюстративну виставку «Мужність і відвага крізь покоління». Експозиція складалася з таких розділів: «Україна – земля козацька»; «Українська повстанська армія – слід в історії»; «Історії героїв АТО: ми боремося за українську землю». На виставці представлена література про історію України – це історія великої боротьби, боротьби, яка продовжує тривати, обезкровлюючи державу і відбираючи життя у кращих її синів. Проте дух волелюбного українського народу передається через покоління і кожна епоха має своїх героїв. Саме їм, минулим і сучасним лицарям духу, була присвячена виставка «Мужність і відвага крізь покоління».

До Дня пам'яті жертв голодоморів, працівники ВО 5-11 кл. провели бесіду-реквієм «У той рік замінили зозулі...». Учасники заходу дізналися про ті величезні втрати інтелектуальних та культурних ресурсів України, яким чином тотальне фізичне винищення українців вплинуло на хід історії та долю країни. З літературою, присвяченій цій темі, бібліотекарі познайомили присутніх під час огляду друкованих видань, які є у фондах бібліотеки. На завершення заходу учасники взяли участь у майстер-класі «Колосок, як пам'ять про тих, хто помер від голоду».

Краєзнавство

Важливою складовою патріотичного виховання дітей є краєзнавча робота, спрямована на донесення до кожного відвідувача відомостей про їх рідний край, його традиції, народні звичаї та обряди, організацію зустрічей з відомими людьми краю.

Тернопільщина має багату історію та цікаву сучасність. Це той край, який розвивається, росте і збагачується фізично та духовно. Тернопіль вважають одним із найзеленіших міст Західної України. Чим ще славиться Тернопіль, і що вирізняє його з-поміж інших міст дізналися користувачі бібліотеки під час презентації книжково-ілюстративної виставки «Тернопіль у моєму серці», присвяченої **480-й річниці заснування м. Тернополя**. До цієї дати у ВО 1 – 4 кл. проведено онлайн читання «Щоб дізнатися про край, легенди чарівні читай, під час яких звучали легенди нашого краю у виконанні читачів книгозбірні.

Особливий подарунок до Дня народження рідного міста підготували працівники інформаційно-бібліографічного відділу. Це унікальна «Абетка Файного міста», яка в алфавітному порядку знайомить з найцікавішими «родзинками» Тернополя. Над створенням довідника працювали майже 4 місяці, прискіпливо обираючи матеріал до кожної літери. Тут вможна знайти ексклюзивну інформацію про засновника міста Яна Амора Тарновського, «підслухати» таємниці вулиці Вальної, а також відкрити для себе безліч яскравих постатей, явищ і туристичних локацій міста Тернополя. Наразі ж запрошуємо вас ознайомитись з електронною версією довідника, скориставшись посиланням <https://odb.te.ua/4323>.

У січні 2020 року **Тернопільська обласна бібліотека для дітей відзначала поважний ювілей – 80-річчя з часу заснування**. Переоцінити внесок книгозбірні в історико-культурний спадок краю справді важко. І дуже приємно, що усі ці старання знайшли своє відлуння у суспільстві, про що свідчить рекордна кількість привітань, які лунали на адресу книгозбірні напередодні і безпосередньо в день ювілею. На святкову імпрезу з нагоди 80-річчя бібліотеки завітали високопосадовці міста та області, а саме: заступник голови обласної державної адміністрації з гуманітарних питань Арсен Марчишак, начальник управління культури облдержадміністрації Григорій Шергей, а також міський голова Файного міста Сергій Надал. Вони привітали директорку Надію Новіцьку та колектив бібліотеки з ювілеєм, а також вручили відзнаки кращим працівникам. Не оминули ювілейної дати і наші добрі сусіди, очільниці обласних бібліотек Львівщини, Хмельниччини та Івано-Франківщини – Лариса Лугова, Валентина Черноус та Ірина Тацакович, які разом із Надією Семенівною створили і успішно втілюють проект професійного партнерства «Конструкторське бюро бібліотекарів». Своєю присутністю та щирими вітаннями порадували нас колеги з тернопільських книгозбірень – Василь Вітенко (директор обласної універсальної наукової бібліотеки), Леся Гук (директорка обласної бібліотеки для молоді) та Надія Швець (заступниця директора з обслуговування дітей Тернопільської міської централізованої бібліотечної системи). І звичайно ж, не можливо уявити ювілею бібліотеки без добрих друзів та надійних партнерів, представників громадських організацій:

«Діа Дім», «Спілка української молоді», Інформаційно-правовий центр «Права Людини» та інших, завдяки яким наші заходи стають більш різноманітними і тематично багатими. Щиро дякуємо чудовим солістам, музикантам Тернопільської обласної філармонії та ведучій Адріані Онуфрійчук, які надали особливого мистецького шарму нашій ювілейній імпрезі. Велике спасибі усім, хто розділив з нами радість святкування!

На передодні ювілею, на **бібліотечне рандеву «Добрі друзі бібліотеки – письменники Тернопілля»**, до бібліотеки завітало зіркове товариство: Ганна Осадко, Наталка Михно, Валентина Семеняк, Марта Чопик, Віра Паронова, Тамара Гнатович, Марія Баліцька, Володимир Барна, Євген Зозуляк – одночасно такої кількості знаменитостей стіни бібліотеки не бачили вже давно. Це був неймовірний творчий мікс, густо насичений приємними спогадами про спільно проведені зустрічі та презентації, майстерно задекорований авторською поезією, приправлений добірним гумором і теплими вітальними словами. Сподіваємось, такі рандеву – спільні та індивідуальні, стануть для нас доброю традицією, подарують ще більше незабутніх миттєвостей і нових цікавих знайомств.

Творити текст – дуже цікава й захоплива справа. Однак погодьтесь, куди приємніше читати статті про себе, підписані іменем відомого журналіста чи журналістки. На щастя таких приємних миттєвостей за усю 80-літню історію Тернопільської обласної бібліотеки для дітей було дуже багато. З нагоди ювілею книгозбірні, працівники інформаційно-бібліографічного відділу презентували інформаційний список під назвою «Про нас пишуть», який відображає публікації про діяльність бібліотеки за 1970-2019 роки. Почесними гостями заходу стали відомі тернопільські журналістки Лілія Костишин (газета «Вільне життя») та Галина Вандзеляк (газета «Свобода»), які розповіли про значення бібліотеки у професійному та особистому житті, а також назвали знакові книги, що допомагали формувати власний світогляд і позитивно впливати на думку інших людей. У дружньому колі ми пригадали найцікавіші і найважливіші миттєвості з життя бібліотеки, які з допомогою творчих бібліотекарів та гострого журналістського пера стали захопливими сюжетами для газетних статей. Щиро дякуємо журналістам за участь у презентації, приємні вітальні слова, спільну інформаційну діяльність, яка сприяє формуванню позитивного іміджу книгозбірні у суспільстві.

Незвичайний сюрприз для найактивніших читачів з нагоди ювілею підготували бібліотекарі обслуговуючих відділів. Книголюби зібрались у Коворкінг-студії бібліотеки, відгукнувшись на таємничі запрошення і несподівано для себе стали щасливими власниками «Золотих читацьких квитків».

В рамках роботи клубу «Ріднокрай».

Тернопільський край, надзвичайно багатий талановитими людьми, які нерідко зустрічаються з читачами у стінах нашої книгозбірні. Кожен з цих візитів по-своєму цікавий і надихаючий, адже творчі люди володіють особливим даром - бачити і розуміти прекрасне, а також передавати це мистецтво іншим.

В рамках краєзнавчого проекту «Ріднокрай» до **Всесвітнього дня письменника** у Коворкінг-студії бібліотеки відбулась зустріч у літературній

вітальні «За покликом душі», Під час якої свою творчість представили активні дописувачі альманаху «Подільська толока», серед яких добре відомі митці краю: Володимир Бойко, Тетяна Дігай, Валентина Семеняк, Ніна Фіалко, Анна-Віталія Палій, а також молоді талановиті автори - Наталя Близнюк, Галина Музика-Дричик та Ольга Кміт. «Порядкував» у вітальні головний упорядник альманаху Зіновій Кіпібіда, який потішив присутніх веселими віршованими пародіями на відомих авторів та їх твори.

До **Всеукраїнського дня красзнавства** працівники Коворкінг студії провели віртуальну зустріч «Гамара Гнатович для читайликів бібліотеки», під час якої онлайн відвідувачі мали нагоду познайомитись з творчістю нашої талановитої землячки та поспілкуватись з нею.

Всесвітньому дню читання вголос у ВО 1 - 4 кл. провели **голосні читання** за участі відомої журналістки, радіоведучої Оксани Небесної. На заході діти слухали аудіозаписи казок, насолоджувались живим звучанням авторських творів, а також спробували здивувати гостю виразним читанням та бездоганною дикцією під час читання збірки «Ойкумена».

Зима... Дивовижна пора чудес і казкових перевтілень. Саме в цю чарівну пору наші читачі-малята завітали на «сеанс» казкотерапії разом з відомою письменницею, казкаркою, художницею, видавчиною Іриною Мацко.

Пані Ірина розповіла діткам про роботу у видавництві «Мандрівець», а також про те, як разом із друзями-письменниками вони вирішили створити серію терапевтичних книг «Долаємо це разом». Динозаврик Булька, Монстрик Боюська та інші кумедні герої серії, допомагають малюкам боротись зі страхами, давати собі раду у різних життєвих ситуаціях і, звичайно ж, розважають і веселять.

Відрізняти бажання від потреб, а також передавати свої почуття на папері, дітки навчились, слухаючи історію про дівчинку Олесю, її бажання і потреби. Проте найбільше усім сподобалось вигадувати власну казку. До цієї веселої розваги запросили навіть дорослих, які теж захоплено творили сюжет нової фантастичної історії. Завершилась зустріч терапевтичним казочитанням, книгорозгляданням і спільним фотографуванням.

До **175-ліття від дня народження Івана Пулюя**, уродженця Тернопільщини, одного з найвідоміших українців у світі, у бібліотеці відбувся вечір-портрет «Українське небо Івана Пулюя».

На захід було запрошено доцента кафедри фізики, кандидата історичних наук ТНТУ Олександра Рокіцького, який озвучив багато цікавих фактів з життя і наукової діяльності українського генія, наголосивши на його активній громадсько-патріотичній позиції.

До 125-річчя від дня народження Володимира Гжицького була присвячена книжкова полиця «В його житті відбилась доля України».

Країнознавство

З метою ознайомлення користувачів з історією, традиціями, туристичними маршрутами, архітектурними цікавинками різних країн світу протягом року у бібліотеці проведено низку заходів, зокрема:

До Дня Європи в Україні працівники ВО 5 – 11 кл. підготували відео-тур «Мандруй Європою», відеокруїз «Подорож країнами Європи». Подорожі – це те що нас надихає і окрилює, тому, зважаючи на карантинні обмеження, учасники мандрували і відкривали нові грані цього дивовижного світу в онлайн режимі.

До Європейського дня мов у СЛІМ підготували відеопрезентацію «European Day of languages», також, започатковано роботу Клубу «Весела англійська», в рамках якого відбулося 4 заняття.

Духовне становлення особистості. Народознавство.

Формування всебічно розвиненої особистості неможливе без відродження духовності та виховання дітей на високих моральних і духовних цінностях. У цьому процесі важливе місце посідають заходи, які знайомлять з традиціями та обрядами відзначення різноманітних народних свят.

З цією метою у бібліотеці проведено низку народознавчих заходів з циклу «Святкує Україна».

З середини грудня настає час активної підготовки до новорічно-різдвяних свят. Тому, до свята Різдва Христового у ВО 1 – 4 кл. для наймолодших читачів проведено День Бібліочитання різдвяних історій «Світла радість Різдяного дива», День «Мандаринових посівалок», у Коворкінг студії організовано Різдяний вертеп «Щедрик, коляда і хрещенська вода!». Наймолодші читачі разом з бібліотекарями відправились у віртуальну бібліоподорож «Мандруємо з Різдявом» і дізналися про цікаві традиції святкування Різдя у різних країнах. Хто приносить подарунки на Різдяво? Як святкують? Які страви готують? Як прикрашають оселю? На ці та багато інших питань учасники шукали відповіді під час заходу. На завершення усі разом колядували та розповідали про різдяні традиції своєї сім'ї.

Ніщо так не додає атмосфері затишку, а людині настрою, як святковий декор. Тому традиційно в СЕВ проходять майстер-класи з виготовлення новорічно-різдвяного декору та ялинкових прикрас: «Різдяна зірка», «Моя іграшка найкраща» «Різдяний ангел». Крім того, працівники сектору підготували для дітей годину веселого настрою «Новорічна фантазія» та вікторину «Зимова мозаїка», бібліотечний урок «Казки біля каміну», під час якого відбулися голосні читання казки Е. Гофман «Лускунчик і мишачий король», майстер-клас з паперопластики «Королева миша» та перегляд мультфільму «Лускунчик»

До свята Благовіщення – одного з найбільших християнських свят року, у ВО 1 – 4 кл. проведено мультимедійну мандрівку «Розповіді доброї книги».

Період Великодніх свят цього річ проходив в умовах суворих карантинних обмежень. Проте бібліотека продовжувала працювати, і переорієнтувала свою роботу в онлайнвий формат.

До головного весняного свята Воскресіння Господнього працівники ВО 1 – 4 кл. підготували віртуальну книжкову виставку-інсталяцію «Світле свято Великодня», народознавчі онлайн-мандрівки «Про виникнення свята «Великдень», «Великодні історії», «Вливаний понеділок».

З традиціями святкування «Зелених свят» користувачі бібліотеки познайомились, переглянувши відеопрезентацію «Духмяні барви квітів рідної землі», яку підготували працівники ВО 5 – 11 кл., а під час віртуальної народознавчої мандрівки «Таїна Купальської ночі» дізналися як святкували наші предки ніч на Івана Купала.

В Ніч Святого Миколая вся українська дітвора (та й дорослі теж) завмирає в очікуванні див. Чим особливий Чудотворець? Яка його місія на землі? І що потрібно робити, аби отримати такі бажані подарунки? Відповіді на усі ці питання отримали наші маленькі читачі під час дізналися бібліочитань теплих історій про Святого Миколая. Саме тоді, коли ми намагались розгадати «Таємниці Миколаєвої ночі» у двері ледь чутно постукав листоноша і передав нам пакуночок від Чудотворця. Там був лист для найчемніших діточок і гарні подаруночки. А ще, у тому листі святий Миколай передавав усім вітання і побажав завжди та в будь яких обставинах вірити в диво і робити якнайбільше добрих справ.

До Дня вишиванки працівники СЕВ підготували віртуальний калейдоскоп «Бережи українське – носи вишиванку» та віртуальний огляд книжкових новинок «Серія «Українська вишивка. Золота колекція». Під час перегляду наші онлайн відвідувачі ознайомились з історією, символічним змістом, розмаїттям стилю і барв вишитої сорочки.

Популяризація природничої літератури. Екологічне виховання.

Формування здорового способу життя

Природа оточує нас усюди. Вона цікавить, привертає увагу і певним чином впливає на нас. Щоб збагатити і розширити уявлення дітей про природні явища, про життя рослин і тварин, у рамках проекту «Від малюка до школяра» проведено низку заходів з циклу «Краса і загадковість рідної Землі»: віртуальна мандрівка «Гаряча зірка» відбулася з нагоди відзначення Всесвітнього дня Сонця, природознавча мандрівка «Хто як до зими готується?», он-лайн вікторина «Жителі морських глибин», відеопрезентація «Тварини холодних країв», (ВО 1 4 кл.), віртуальна Еко виставка «Осінь у кошику» (ВЧЗ), літературно-предметна виставка «Осінні кольори у книгах та іграх»/ «Autumn colours in books and games» (СЛІМ) та ін.

Щорічно, 22 квітня, у світі відзначають День Землі. Цей день став загальнолюдським символічним святом любові й турботи про наш спільний дім. Сьогодні кожен може долучитись до «генерального прибирання» планети. Як сортувати сміття у власних оселях навчалися учасники віртуальної еко-мандрівки «Чистота і затишок нашого спільного дому» та екологічного відеоролика «Генеральне прибирання» планети.

З метою популяризації здорового способу життя серед дітей і підлітків в рамках програми «Наше здоров'я в наших руках» було підготовлено:

відеопрезентацію «Абетка безпеки на дорозі», інформхвилину «Безпека мого життя», онлайн застереження «Тютюн розбиває серця» (до Всесвітнього дня відмови від паління), віртуальну книжкову добірку «Безпека дорожнього руху», онлайн поради психолога «Як подолати хвилювання перед здачею ЗНО».

Морально-правова освіта дітей та підлітків.

Виховання толерантності.

Правова культура і правова освіта дітей і підлітків є одним з важливих напрямків загального виховного процесу. Здатність людини розуміти правила співжиття і вимоги законів та відповідним чином поводитися не є вродженою, вона формується під впливом спеціальних виховних заходів, є наслідком спілкування з іншими людьми, участі в різних видах діяльності. Тому, вже кілька років у бібліотеці діє **Програма «Територія Закону і Права»**, в рамках якої діти навчаються не просто знати свої права, але й користуватися ними.

Зокрема, в рамках Програми у 2020 році працівники бібліотеки підготували та провели віртуальний діалог «Толерантність – гармонія в різноманітті», онлайн конференція «Єдність різних» відбувалася в режимі ZOOM, за участі користувачів, які відгукнулись на наше запрошення у соцмережах.

В рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства» в Коворкінг-студії відбулась зустріч читачів, учнів Української гімназії ім. Івана Франка з представниками патрульної поліції в Тернопільській області. Інформаційну підтримку заходу забезпечила ГО «Інформаційно-правовий центр «Права людини», надавши правову літературу по даній темі. У формі дружньої бесіди, учасники заходу поспілкувались про види, причини і різноманітні наслідки насильства, а також розглянули можливості припинення і запобігання цього злочину. Поліцейські закликали дітей в жодному разі не приховувати факти насилля і при будь-яких його проявах звертатись до правоохоронних органів. А щоби трішки зменшити емоційну напругу після обговорення серйозної і болісної теми, інспектори запропонували школярам зіграти в цікаву і дуже повчальну гру «Коло безпеки». На завершення зустрічі поліціанти роздали учасникам інформаційні буклети, а також подарували бібліотеці примірник гри «Коло безпеки».

Ми зобов'язані плекати і леліяти дітей, а також бути гарантами їхніх прав і свобод. Як нагадування дорослим про ці приємні клопоти, а діткам на радість, державою встановлено спеціальні свята – **Міжнародний день захисту дітей та Всесвітній день дитини**. Працівники ВО 1 – 4 кл. з нагоди цих свят провели віртуальну мандрівку «Щасливі миті дитинства», пізнавально-розважальну годину «У серці Всесвіту дитина», онлайн вікторину «Чи знаєш ти свої права та обов'язки?», у ВО 5 – 11 кл. підготували онлайн-поради «Скажи «Ні!» булінгу. Булити – не круто!», а у Коворкінг-студії оформлено бібліовітрину «Кожна дитина має право на...».

Діяльність на допомогу навчальному процесу.

Популяризація художньої літератури

Незважаючи на активний розвиток електронних засобів, комп'ютерів, наше завдання переконати користувача, що ніщо й ніколи не замінить книгу та захоплюючий процес читання, адже полюбити книгу і читати змалку – означає на все життя відкрити для себе дивовижний світ. Тож основне завдання бібліотек для дітей сьогодні – навчити дітей цінувати і любити книгу та відчувати в ній щоденну потребу а бібліотека має стати для них мотиватором до читання корисної літератури, участі в різних заходах, конкурсах та спонукати їх до творчої самореалізації.

З метою популяризації художньої літератури серед дітей протягом року у бібліотеці організовано низку заходів із циклу «Літературні ювілеї – 2020»:

- **До 95-річчя від дня народження А.Мілна**
Книжкова виставка-інсталяція «Старий добрий друг Вінні»
- **До 100-річчя від дня народження Дж.Родарі**
Книжково-ілюстративна виставка «Пригоди Цибуліно та його друзів»
- **До 50-річчя від дня народження А. Кокотюхи**
Віртуальний огляд «Захоплюючі детективи від Андрія Кокотюхи»
- **До 185-річчя від дня народження М. Твена**
Буктрейлер «Пригоди Тома Сойера»
- Онлайн-добірка «Книги теж святкують іменини».
- **До Дня народження В.Нестайка**
Книжкова виставка «Країна сонячного добра»
- **До Дня народження Т.Г.Шевченка**
Шевченківські дні в бібліотеці «Невмирущий кобзар»
- **До Дня народження Г.К. Андерсена**
Онлайн-читання «Принцеса на горошині»

У звітному році фонд бібліотеки поповнився дуже цінними і потрібними виданнями, друкованими шрифтом Брайля. Такий подарунок ми отримали від Львівського обласного осередку ВГО «Українська спілка інвалідів – УСІ». Книги видані в рамках проекту «Книга, що долає бар'єри» за підтримки Українського культурного фонду. Вони містять рельєфно-крапковий і плоский шрифт, рельєфні малюнки, а також озвучену голосом відомого пікардійця Ярослава Нудика, версію в QR-кодi. Завдяки такому поєднанню ці книги є доступними для цілком незрячих і слабозорих дітей, читачів з вадами слуху і опорно-рухового апарату, ментальними порушеннями та ін., а також для умовно здорових дітей. Усі 10 інклюзивних видань були представлені на виставці «Книга, що долає бар'єри», яка була розгорнута у Коворкінг студії.

Світ сучасної книги – надзвичайно захопливий і різноманітний. У цьому переконуються читачі, які вперше переступають поріг бібліотеки і буквально втрачають дар мови від великої кількості та високої якості сучасних видань. То що ж читають сучасні діти та тінейджери і як правильно обрати? Тому, за відгуками читачів та спостереженнями бібліотекарів було створено онлайн-добірку книг сучасних українських письменників «Сучасне слово проситься до тебе».

Важливою складовою нашої роботи є популяризація фонду бібліотеки, і, однією з найефективніших форм в цьому напрямку є виставкова діяльність. Однак, несподівана ситуація, яка склалася внаслідок епідемії коронавірусу, внесла зміни у звичне життя бібліотеки. Тому нам довелося замінити традиційні бібліотечні форми роботи на більш доступні та ефективні в даній ситуації і запропонувати своїм користувачам отримувати послуги в онлайн режимі.

Ми поміркували і вирішили, що доречно було б про найцікавіші та найпопулярніші видання та серії книг сучасної дитячої та підліткової літератури інформувати читачів на сторінках бібліотеки у соціальних мережах.

В результаті, працівники Коворкінг-студії створили віртуальну серійну рубрику **«Не зупиняйся на одній»**. Отож, щовівторка на сайті та фейсбук сторінці бібліотеки, ми розповідаємо про нову книжкову історію із серії видань **«Лотта та її «Катастрофи»», «Звіродухи», «Школа чарівних тварин», «Сучасна європейська підліткова книга», «Зільбер», «Захоплюючі детективи від Андрія Кокотюхи», «Джуді Муді», «Банда піратів», «Вівсяна банда» та ін.**

Популярними серед користувачів є **«Тижні кольорових книг»**, коли книги одного кольору збираються разом протягом тижня, а інколи до них приєднуються їхні друзі іграшки, щоб прочитати цікаві історії. Кожен міг ознайомитись з добіркою книг залежно від свого настрою і вподобань. За час карантину читачі обирали яскраво зелені, фіолетові, блакитні, помаранчеві, рожеві, білі кольори книг та ін..

Бібліотекарі, як ніхто інший, знають про ту важливу роль, яку відіграє читання книг у розвитку людини будь-якого віку. Прочитані у ранньому віці книги складають фундамент у майбутньому розумної, освіченої, всебічно розвиненої особистості. Тому виникло запитання **«Як донести книгу до наймолодших читачів в умовах суворого карантину?»**. Так, у ВО 1 – 4 кл. з'явився **віртуальний проект «#Нові_цікаві_особливі#книги_для_малят»**. «Мамусі й татусі, а ви читаєте книжки своєму малюку? Ні? А дарма. Ми пропонуємо добірку книг, які допоможуть вашим діткам навчитись перших слів, розібратися у своїх перших враженнях та відчуттях. Діти не бувають занадто малими для читання книг. Пам'ятайте про це і заходьте до нас у гості. «Нові, цікаві, особливі» чекають на вас.

Щоразу у рубриці **#Нові_цікаві_особливі** бібліотекарі знайомлять з іншою книжковою серією: **«Роби як я!», «Агусики вчать ся говорити», «Хто це?», «Перші книги для читання», «Відчиняємо віконця» та ін.**

Крім того, до уваги користувачів представлено:

- огляд книжкових новинок **«Книжки, які роблять дітей щасливими»;**
- онлайн виставки однієї книги: **«Хитромудрі запитання для чомучок», Футбол для початківців», «Як змайструвати старшого брата», «Легенди замків України», «Школа малювання»;**
- 3D читання **«Книги з доповненою реальністю»;**
- виставка-пропозиція **«Книга-фільм»;**
- інставиставка **«Один день з життя шкарпеток»;**
- виставка енциклопедій **«Динопарк»;**
- відеопрезентація **«Шоколадні книги»;**

- книжковий бібліофреш «Насолоджуйтесь читанням – воно вам личить»;
- книжкова-інсталяція «Пірати книжкових морів»;
- підбірка книжкових історій «До кави»;
- тематичні виставки: до дня Святого Валентина, Дня сміху, Всесвітнього дня моркви, Міжнародного дня супу, Дня паперового літачка, Міжнародного дня друзів, Міжнародного олімпійського дня, Міжнародного дня фей, Дня народження зубної щітки, Всесвітнього дня собак, дня народження боксу, Дня бабусь та дідусів;
- онлайн читання книг: У. Маске «Зайчєня Стриб шукає друзів», Татуся Бо «Де народжуються плюшеві ведмедики?», Бібліочитання книжок-веселинок
- бібліопоради «Дівчинка на всі 100%»;
- книжкова виставка-калейдоскоп «Сучасна молодь в сучасному світі». Сучасний підліток – такий самий, як і колись. Його потрібно зацікавити та мотивувати, і він залишить гаджет задля справді крутої книжки. Важливо лише знайти правильний підхід і потрібні слова, хоч насправді й це буває нелегко. Нелегко, але цілком можливо! Ми підготували підбірку найкращих книжок «Сучасна молодь в сучасному світі» для дітей віком від 12 до 16 років, які є у фондах нашої бібліотеки. Ці видання стали бестселерами, деякі з них екранізували, але – що найголовніше – їх справді читають підлітки!

З нагоди Дня знань наші відвідувачі здійснили відеомандрівку «День знань в різних країнах світу».

Організація дозвілля дітей

Вже традиційно зимові канікули у нашій бібліотеці проходять під гаслом «Жодного дня без захопливих книжкових сюжетів, ігор та розваг!». Але чи можливі зимові розваги без дзвінкої української коляди? Цього разу різдвяні колядки нам дарували колядники з міста Дніпро, які перебували на відпочинку на Тернопільщині.

А яке Різдво без таємничих рідвяних історій? Тому, для маленьких відвідувачів бібліотекарі організували бібліочитання різдв'яних історій «Золотий павучок» та «Світла радість Різдвяного дива».

В тому, що нічне життя іграшок таки існує переконалися наші наймолодші читачі, взявши участь в іграшковій ночі в бібліотеці «Нічне життя улюблених друзів». Кожен приніс до своєю улюблену іграшку залишив її на ночівлю в бібліотеці. Іграшкову ніч розпочато: дітки побажали солодких снів улюбленим друзям і пішли додому. Яким було здивування діток, коли наступного дня бібліотекарі продемонстрували їм відео з прихованих камер спостереження і побачили як розважалися іграшки вночі.

В рамках різдвяної акції «Мандариновий тиждень» у ВО 1 – 4 кл. відбувалися «Мандаринові посівалки». За давньою українською традицією 14 січня, у перший день Старого Нового року та на свято Василя Великого, в Україні ходять посівальники. Хлопчики і дівчатка, які завітали цього дня до нашої книгозбірні, посипаючи зерном, добрими, веселими віршиками та піснями привітали бібліотекарів зі святом, побажали здоров'я й достатку, за що отримали мандаринки та інші солодоці. Ласуни смачнучих вітамінів у запашній шкуринці

завітали у СЕВ, щоб прийняти участь у конкурсі «Мандарин», проявити свою ерудицію у смачній вікторині та вітамінному кросворді. Розваги були такими веселими, що навіть працівники бібліотеки не втримались і прийняли у конкурсі. Переможці, звичайно ж, отримали маленькі солоденькі призи, а всі учасники – смачненькі мандарини та переглянули випуск дитячого кіножурналу «Єралаш», який називається «Мандарин».

Крім того, відвідувачі переглядали мультфільми та кінофільми у бібліотечному кінозалі «Мультитек@» та в рамках кінолекторію «Прочитали – переглянули». Зокрема, у секторі естетичного виховання відбувся перегляд сімейного фільму «Зоопарк», який здійснювався в рамках фестивалю «Нове британське кіно», що проводився Британською радою в Україні спільно з компанією Артхаус Трафік. Глядачами в нашому кінозалі стали вихованці гуртка «Ерудит» ТОКЦНТТШУМ, які прийшли до бібліотеки з користю провести свій вихідний день. Діти та дорослі з цікавістю та хвилюванням слідкували за подіями на екрані. Адже, кінострічка «Зоопарк» - це зворушлива історія дружби і порятунку слоненяти Бакстера, яке жило в зоопарку Белфаста. Окремі проникливі епізоди фільму тримали як дітей, так і дорослих в емоційному напруженні. Після перегляду, як завжди, всі з цікавістю обговорювали сюжет фільму.

Щонеділі у секторі проходять заняття з пісочної анімації «Фантазії на піску». Діти, підлітки та дорослі приходять до нас, щоб відкрити для себе її широкі можливості, втілити свою фантазію у такий своєрідний витвір мистецтва, як малюнок на піску. А ще - розвинути розумові та творчі здібності, відпочити, набратися позитивної енергії. Адже, пісок врівноважує емоційний стан, дуже позитивно впливає на психіку дитини, всі негативні емоції перетворює у позитивну енергію. Створювати цікаві сюжети для пісочної анімації дітям допомагає читання. Вони малюють багато і різне: тварин, портрети, казкових героїв, море, навіть смішариків. Це просто неймовірні відчуття, коли за допомогою власних долоньок, пальчиків чи кулачків ти можеш створювати дивовижні картини!

Кохання... Не знаєш коли і де застане тебе це найпрекрасніше з почуттів. Ми вирішили трішечки підготувати маленьких читайликів до цієї першої хвилюючої «зустрічі», запросивши їх на майстер-клас «Валентин та Валентинка» з виготовлення оригінальних валентинок. Такі мімішні янголята точно здатні перетворити лід байдужості на полум'я почуттів.

Вже п'ятий рік поспіль шанувальники книг Джоан Роулінг в усьому світі у перший четвер лютого влаштовують «Ніч Гаррі Поттера». Цю міжнародну акцію оголосило британське видавництво «Bloomsbury», яке видало усі книги про Гаррі Поттера. До незвичайного свята спочатку долучилося багато міст Великобританії, а згодом – майже усі країни світу. Міжнародну ніч проводять у школах, бібліотеках і навіть в книжкових магазинах. Цьогоріч, Тернопільська обласна бібліотека для дітей долучилась до акції вперше в рамках Конструкторського бюро бібліотекарів.

На одну ніч нашу бібліотеку було перейменовано на Гогвортс – школу чарів і чаклунства, яка зібрала найпалкіших прихильників легендарної серії романів

«Гаррі Поттер». На порозі «Школи» юних чарівників зустрічали директор школи та професорський колектив, яких майстерно зіграли працівники бібліотеки. Реальні пригоди розпочались після розподілення усіх по факультетах - Гриффіндор та Слизерин, який було проведено за допомогою сортувального капелюха. Учні нашої Школи магії розпочали своє навчання з виготовлення магічних чарівних паличок та «фірмових» поттерівських окулярів. Саме ці аксесуари допомогли дітлахам виконувати завдання по зіллеварінню в чарівній лабораторії професора Горація Слізнорта. В розкладі учнів чарівної школи також було вивчення секретів «Магічної дошки» та «Книжкове дефіле». А ще, кожен авторитетний чаклун повинен вміти літати на мітлі, тому між факультетами відбулись справжні «Перегони на мітлах». Чи не найскладнішим із завдань виявився квест потаємними кімнатами Гогвортса, де у цілковитій темряві, «озброєні» лише одним ліхтариком, команди шукали поштову сову. Щасливчиками, які впорались із цим завданням виявились учні факультету Слизерин. Завершальним акордом дивовижної читацької ночі був іспит молодих чарівників на знання змісту книг про Гаррі Поттера, який передбачав ряд запитань із вікторини. Протягом всього вечора учасники факультетів отримували бали за свої знання, креативність, спритність та увагу. А за їхнім нарахуванням слідкувала наша Плаксива Мірта. Тож, по підрахунках учасники факультету Слизерин стали кращими випускниками Школи Чарів і Чаклунства. І, звичайно ж, ніхто з юних «чарівників» не залишив стін нашої Школи магії без нагороди. Учасники обох факультетів отримали чудові подарунки з символікою та атрибутикою твору. Окремо було відзначено наймолодшого поттеромана, який підкорив усіх неймовірно реалістичним образом улюбленого героя і став зіркою Ночі Гаррі Поттера. Завершилось дійство веселим смачним бенкетом, фотографуванням і обговоренням учасниками усього побаченого і пережитого.

За темою заходу організовано книжкову виставку-інсталяцію «Поринь у світ Гаррі Поттера»

До Міжнародного дня дитячої книги у ВО 1 – 4 кл. організували віртуальний бібліомікс «Книжкові іменини», з нагоди Всесвітнього дня книги і авторського права – мультимедійний огляд літературних родзинок для маленьких книгоманів «Модні фішки сучасної книжки», до Міжнародного дня обіймів бібліотекарі ВО 5 – 11 кл. організували віртуальну акцію «Обійми кращого друга – книгу».

На жаль, карантин вніс свої корективи в організацію «Літніх читань 2020» і вони відбувались не так активно як у попередні роки. Та все ж, бібліотекарі знаходили методи організації літнього дозвілля в онлайн режимі. Для літнього дозвілля дітей підготували віртуальну книжкову хвилю «Топ 10 книг про літні пригоди» та літературний пікнік «На всі Що? Де? Коли? розумні книги відповідь дадуть завжди».

Крім того, увагу відвідувачів привертала креативно оформлені бібліотечні вікна, на яких розміщувалися виставки дитячих малюнків та творчих робіт, виставки-вітрини «Літо! Книги! Позитив!», «Смакуйте літо з книгою!»

Під час літньої book-тусовки «Давай – читай! І розкажуй...!», наші читачі обговорювали прочитані книги, ділились своїми враженнями з іншими.

Працівники ВО 5 – 11 кл. організували відеоперегляд «Книги, що ожили на екрані». Увазі наших відвідувачів представлено добірку українських екранізацій за художніми творами. Усі книги можна прочитати, а кінофільми переглянути у бібліотеці.

З нагоди відзначення Всеукраїнського дня бібліотек, у стінах книгозбірні відбувся книжковий пікнік з чудовою тернопільською письменницею та поетесою – Ольгою Атаманчук. Під час заходу діти розгадували кросворд, в якому було закодоване слово «бібліотека», вправлялися у написанні власного вірша, виправляли вірші плутанки, розгадували загадки-вірші письменниці.

Також наші користувачі здійснили онлайн подорож «Мандруємо бібліотекою» та побували на відео-побаченні «Місце зустрічі – бібліотеки світу».

Діяльність на допомогу відродженню сімейного читання.

Робота з батьками

Які спільні захоплення і заняття об'єднують молодших і старших членів родини? Як зробити так, щоб у будинку було завжди тепло та затишно? У кожного є свій досвід та свої секрети створення міцної та дружньої сім'ї, але поради бібліотекарів, кваліфікованих психологів та педагогів ніколи не бувають зайвими. У бібліотеці діє програма «Бібліотека обличчям до сім'ї», яка має на меті розкрити секрети успішної, дружньої родини, надавати корисні поради та відповіді на одвічні питання відносин батьків та дітей

В сучасному ритмі життя буває нелегко втримати емоційну рівновагу і зберегти ідеальні стосунки з найріднішими. На допомогу батькам ми підготували добірку книг «Виховання – це складно? Виховання – це просто!», які складуть чудову альтернативу візитам до психолога, а ще – допоможуть зекономити час та кошти. Виставка представлена у читальній залі бібліотеки. Напередодні важливої події у житті випускників – підготовки до зовнішнього тестування, бібліотекарі зібрали поради психолога та підготували відеопрезентацію «Як подолати хвилювання перед здачею ЗНО», яка стане у пригоді як випускникам, так і їх батькам.

З нагоди Міжнародного дня сім'ї, в рамках Програми створено відеоролик «Бережіть найрідніших» та книжкову вежу «Наша сім'я – це рідна домівка». Найдорогоцінніший наш скарб - це родина, його потрібно цінувати і берегти. Сім'я має бути такою ж міцною, як ця книжкова вежа, складатись з дрібних, але дуже важливих цеглинок добра, ласки, любові, взаємопідтримки.

До Дня людей похилого віку проведено урок доброти «Зерна сімейного добра». Також наші відвідувачі мали нагоду прослухати аудіо-казку «Як Бог немовлят роздавав».

Естетичне виховання дітей і підлітків

Естетичне виховання — це послідовне формування у дітей естетичного ставлення до життя, розвиток сприймання і розуміння прекрасного у мистецтві, природі, художній творчості.

Одним із важливих напрямків роботи сектору естетичного виховання (СЕВ) є підтримка та розвиток творчих здібностей підростаючого покоління.

У 2020 році в рамках роботи **творчої галереї «Безмежна краса фантазії»** організовано такі виставки робіт талановитих дітей:

- «Мистецтво домашніх чарівників» (*виставка творчих робіт*);
- «Світ очима дитини» (*віртуальна виставка дитячого малюнку*);
- «Майстерність умілих рук» (*виставка творчих робіт працівників бібліотеки*);
- «Дитячих рук творіння» (*виставка творчих робіт читачів бібліотеки та вихованців гуртка «Іграшка» Микулинецького центру творчості дітей та юнацтва*).

В сучасній бібліотеці кожна дитина повинна мати змогу розкрити свої творчі здібності, реалізувати задуми щодо проби своїх сил в мистецтві, розширити світ своїх захоплень.

Великою популярністю серед сучасних дітей користуються заходи зі створення виробів власними руками. До Всесвітнього дня творчості та іноваційної діяльності бібліотекарі організували віртуальний калейдоскоп «Твори по-новому», до якого включили підбірку ідей до майстер-класів з виготовлення виробів з різноманітних матеріалів.

Вже кілька років у секторі естетичного виховання діє **гурток «Весела майстерня»**, в рамках якого відбуваються захоплюючі майстер-класи з циклу «Талант, пошук, креатив», зокрема:

- «Ведмедик Умка» (*паперова аплікація*);
- «Валентинка власноруч» (*паперова аплікація з рухомими елементами*);

Майстер-клас на замовлення «Валентинка власноруч» проведено в Початковій школі з поглибленим вивченням економіки. Бібліотекарі навчали школярів виготовляти надзвичайно красиві та оригінальні листівки в техніці паперової аплікації. Дитячі валентинки особливі тим, що деякі їхні елементи є рухомими, а отже щире здивування і найпозитивніші емоції - гарантовані!

- «Ріжок морозива» (*техніка оригамі*);
- «Поезія родинного оберегу» (*виготовлення оберегу «Мішечок добробуту»*);
- «З днем народження, Україно!» (*листівка в техніці паперової аплікації*);
- «Закладка книжкова – помічниця чудова» (*виготовлення книжкової закладки з фетру*);
- «Колосок, як пам'ять про тих, хто помер від голоду».

З середини грудня настає час активної підготовки до новорічно-різдвяних свят! Ніщо так не додає атмосфері затишку, а людині настрою, як святковий декор. Майстер-класи з виготовлення іграшок для ялинки своїми руками повертають в наш побут добрі традиції. Сучасні яскраві матеріали роблять цей процес легким і приємним, а результат роботи створює гармонію в душі. Ангел є символом світлого свята Різдва Христового. Тому, напередодні цього свята

здавна було прийнято робити ангеліків, прикрашати ними ялинку і дарувати своїм близьким. Один з майстер-класів, які відбувалися у СЕВ у грудні, бібліотекарі присвятили виготовленню різдвяних ангеліків з фоамірану. Діти з нетерпінням чекали початку творчого процесу. Тож, отримавши заздалегідь підготовлені заготовки, усі завзято поринули в роботу. Святкового настрою усім присутнім додали різдвяні мелодії, які звучали під час майстер-класу. Усі діти вправно втілили творчий задум. У кожного, хто взяв участь в майстер-класах «Моя іграшка найкраща», «Різдвяний ангел та «Різдвяна зірка» вийшла особлива іграшка, тому вона обов'язково стане чудовою прикрасою новорічної зеленої красуні в їхніх оселях.

Творчі майстер-класи є стартом для розвитку талантів малюків, допомагають їм проявити фантазію та реалізувати творчі здібності. Саме тому вже кілька років серед малечі є популярною **творча майстерня «Талановиті пальчики»**, яка діє у ВО 1 – 4 кл. В рамках роботи майстерні наші відвідувачі із великим задоволенням брали участь у наступних майстер-класах:

- «Вербові котики» (*поробка з природніх матеріалів*);
- «Сонечко в долонці» (*декорування великодніх яєць*);
- «Весняні квіти – долоньками зігріті» (в техніці пластилінографія):

- Майстер-клас «Дмухавка». Під час майстер-класу дітки малювали пухнасту кульбабку-дмухавку у нетрадиційній техніці живопису під назвою – пуантилізм. Назва такої техніки малювання походить від слова «пуанти» – взуття балерини, яке залишає сліди у вигляді крапок. Свої шедеври дітки створювали за допомогою звичайнісіньких ватних паличок.

- Майстер-клас «Домашній оберіг» (*підкова-оберіг з насіння рослин*);
- Майстер-клас «Осіннє дерево» (*аплікація*);
- «Сніговий слайм – що за звір?» (*слаймоваріння*);
- «Сніжинка-веселинка» (*створення з паперу прикраси на ялинку*).

Музичне мистецтво

Світ музики надзвичайно багатий і різноманітний. Нема потреби зайвий раз доводити значення музики для естетичного виховання дітей та підлітків. Тож, з метою формування навиків сприйняття творів музичного мистецтва, розвитку слухацької культури, виховання любові до народної та класичної музики у СЕВ працює **клубу любителів музики «Мелодія»**, в рамках якого проведено:

Цикл літературно-мистецьких замальовок «10 хвилин з мистецтвом»:

- «Композитор ліричного обдарування» (*до 95-річчя від дня народження Ігоря Шамо*). Є композитори, твори яких сприймаєш як щось близьке, співзвучне «струнам душі». До них належить Ігор Наумович Шамо – український композитор, педагог, заслужений діяч мистецтв України, народний артист, професор, лауреат державних премій ім. Т. Шевченка та М. Островського. З цікавістю присутні слухали розповідь бібліотекаря про життєвий і творчий шлях митця, знайомились з друкованими книжковими та нотними виданнями. Фінальним акордом літературно-мистецької замальовки став перегляд відео з музичними творами композитора у виконанні дитячих колективів.

До 255-річчя від дня народження польського композитора М. К. Огінського відбулася віртуальна замальовка «Цей вічний, незабутній полонез», з нагоди 275-річчя від дня народження українського композитора М. С. Березовського – «Український Моцарт».

Під час проведення музичного кіоску «Співаємо разом в караоке» в бібліотеці зібралися найголосистіші відвідувачі, щоб поспівати улюблених пісень. Під супровід фонограми, зі справжніми мікрофонами в руках, хлопці й дівчата поринули у світ Різдвяних та сучасних естрадних пісень, дорослі ж залюбки підтримували юних виконавців. Всі співали від душі та з настроєм. Для декого з них це було уперше, а хтось вже доволі професійно підхоплював мелодії, але насолоду отримали абсолютно усі. Також, присутні прийняли активну участь у пісенному аукціоні – вони називали пісні про Новий рік, Різдво, Миколая та Діда Мороза. Весело та жваво пройшов конкурс «Перевертні». Бібліотекарі називали всім відомі пісні, але «перевернуті» за змістом, а завдання для учасників - відгадати, що це за пісня і проспівати декілька її рядків. Але справжньою перемогою в караоке стали дружба, активна взаємопідтримка та любов до пісні.

Для тих, кому до вподоби театральне та кіномистецтво в рамках кінолекторію «Прочитали – переглянули» працівниками СЕВ було організовано перегляд фільму «Пригоди Падінгтона». Також, у секторі естетичного виховання відбувся перегляд сімейного фільму «Зоопарк», який проходив в рамках фестивалю «Нове британське кіно», що проводився Британською радою в Україні спільно з компанією Артхаус Трафік. Глядачами в нашому кінозалі стали вихованці гуртка «Ерудит» ТОКЦНТТШУМ, які прийшли до бібліотеки з користю провести свій вихідний день. Діти та дорослі з цікавістю та хвилюванням слідкували за подіями на екрані. Адже, кінострічка «Зоопарк» - це зворушлива історія дружби і порятунку слоненяти Бакстера, яке жило в зоопарку Белфаста. Окремі проникливі епізоди фільму тримали як дітей, так і дорослих в емоційному напруженні. Затамувавши подих, глядачі хвилювалися за головних героїв, співчували звірям, які загинули через бомбардування та жорстоке поводження людей. Після перегляду, як завжди, всі з цікавістю обговорювали сюжет фільму.

Крім того, працівники СЕВ організували 5 оглядів книжково-ілюстративних виставок: «Архітектурні перлини України» (до Дня архітектури в Україні), «Україна у звуках: традиційні музичні інструменти» (до Міжнародного дня музики), «Майстри кольорового дивосвіту» (до Дня художника), «Як стати справжньою леді» (до Міжнародного дня дівчаток) та підготували віртуальну мандрівку «7 незвичайних музеїв світу» (до Міжнародного дня музеїв).

III. Науково-методична діяльність бібліотеки

2020 рік для спеціалізованих бібліотек для дітей Тернопільської області став періодом активних змін. У зв'язку з проведенням в Україні адміністративно-територіальної реформи, створенням об'єднаних територіальних громад (ОТГ) відбулися зміни у складі та підпорядкуванні деяких бібліотек для дітей Тернопільщини.

У звітному році діяльність науково-методичного відділу спрямовувалась на сприяння модернізації діяльності бібліотек області, удосконалення системи бібліотечного обслуговування читачів-дітей та забезпечення максимально повного доступу їх до інформації. Застосовувались інноваційні підходи до традиційних форм обслуговування, це дозволило підвищити якість наданих послуг. Інтернет-середовище відкриває нові можливості для фахівців бібліотек різних рівнів – як сільської, так і обласної, й водночас ставить перед ними нові завдання. Тому для бібліотекарів важливо бути готовими до змін у сучасному інформаційному суспільстві.

Мережа бібліотек для дітей області станом на 01.01.2020 р. наступна:

- обласна бібліотека для дітей – 1;
- центральні районні бібліотеки для дітей – 11 (у 2018 році на базі Лановецької районної бібліотеки для дітей утворили Лановецьку міську бібліотеку);
- центральні бібліотеки для дітей ОТГ – 3 (створенні на базі районних бібліотек для дітей: Зборівська центральна бібліотека для дітей, Монастирська центральна дитяча бібліотека та Підволочиська центральна бібліотека для дітей Підволочиської ОТГ);

1. міські бібліотеки для дітей – 15 (в тому числі усі окрім Чортківських міських бібліотек для дітей № 1 та № 2 є в підпорядкуванні ОТГ).

Центральні бібліотеки для дітей

1. Бережанська районна бібліотека для дітей ім. Лесі Українки
2. Борщівська районна бібліотека для дітей
3. Бучацька районна бібліотека для дітей
4. Гусятинська районна бібліотека для дітей
5. Заліщицька районна бібліотека для дітей
6. Збарзька районна бібліотека для дітей
7. Зборівська бібліотека для дітей Зборівської ОТГ
8. Козівська районна бібліотека для дітей
9. Кременецька районна бібліотека для дітей
10. Монастирська центральна дитяча бібліотека Монастирської ОТГ
11. Підволочиська бібліотека для дітей Підволочиської ОТГ
12. Підгаєцька районна бібліотека для дітей

13. Тернопільська районна бібліотека для дітей

14. Шумська районна бібліотека для дітей

Міські бібліотеки для дітей

2. Скала-Подільська бібліотека-філія для дітей Скала-Подільської ОТГ
3. Мельнице-Подільська бібліотека-філія для дітей Мельнице-Подільської ОТГ
4. Гримайлівська бібліотека-філія для дітей Гримайлівської ОТГ
5. Копичинецька бібліотека-філія для дітей Копичинецької ОТГ
6. Хоростківська бібліотека-філія для дітей Хоростківської ОТГ
7. Кременецька бібліотека-філія для дітей Кременецької міської ради
8. Почаївська бібліотека-філія для дітей Почаївської ОТГ
9. Скалатська бібліотека-філія для дітей Скалатської ЦБС
10. Центральна бібліотека для дітей Тернопільської міської ЦБС
11. Бібліотека №2 для дітей Тернопільської міської ЦБС
12. Бібліотека №3 для дітей Тернопільської міської ЦБС
13. Бібліотека №4 для дітей Тернопільської міської ЦБС
14. Бібліотека №5 для дітей Тернопільської міської ЦБС
15. Чортківська міська бібліотека для дітей № 1
16. Чортківська міська бібліотека для дітей № 2

Вивчення та аналіз роботи бібліотек для дітей

Вагомим напрямком методичної роботи залишається вивчення та аналіз роботи бібліотек для дітей області.

Вивчення та аналіз діяльності книгозбірень здійснювався на основі вивчення планово-звітної документації. Результати узагальнюються та друкуються у аналітично-статистичному огляді «Бібліотеки для дітей Тернопільщини: рік ...».

Також у 2020 році Тернопільська ОБД виступила співорганізатором:

- Всеукраїнського соціологічного дослідження «Сучасна українська книжка у читанні дітей»;
- Всеукраїнського соціологічного дослідження «Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання» (Статистичний аналіз кількісних показників звітних даних спеціалізованих бібліотек для дітей Тернопільської області);
- Моніторингу «Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах України».

Надання методично-консультативної допомоги

Протягом року підготовлено і видано аналітично-статистичний огляд «Бібліотеки для дітей Тернопільщини: рік 2020».

Здійснювалося систематичне інформування районних (міських) бібліотек для дітей області щодо їх діяльності, про різноманітні акції, конкурси, що оголошували УБА, НБУ для дітей, ГО «Форум видавців» за допомогою електронної пошти та закритих груп у соціальних мережах.

Для оперативного відображення методичної роботи максимально використовувався сайт бібліотеки, де розміщено методичні рекомендації з організації мережі публічних бібліотек ОТГ, в яких подано покроковий алгоритм дій, зразки документів щодо організації діяльності публічних бібліотек об'єднаних територіальних громад, видавничу діяльність.

Надавалося індивідуальне консультування з написання проєктних заявок до різноманітних фондів та Громадського бюджету ОТГ.

Підвищення кваліфікації

Протягом 2020 року Тернопільська обласна бібліотека для дітей вела активну роботу з підвищення кваліфікації працівників ОДБ, центральних районних бібліотек для дітей.

Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей «Бібліотека для дітей на ринку сучасних культурних послуг», яка відбулась 10-11 листопада 2020 р. на базі Національної бібліотеки України для дітей. Участь у конференції взяла Надія Новіцька.

Онлайн проблемно-цільове навчання «Інноваційні зміни в дитячих бібліотеках», яке відбулося 19–23 жовтня 2020 р. на базі Національної бібліотеки України для дітей для завідувачів відділів комплектування та обробки документів обласних та центральних міських бібліотек для дітей. Участь в навчанні брала М. Наконечна.

Проблемно-цільове навчання «Інноваційні зміни в дитячих бібліотеках», яке відбулося з 23-27 листопада на базі Національної бібліотеки України для дітей проходило проблемно-цільове навчання заступників директорів обласних бібліотек для дітей та ЦБС для дітей, що проводилося спільно з Центром неперервної культурно-мистецької освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Участь в навчанні брала Надія Чайківська.

Всеукраїнський науково-практичний семінар «Сучасна дитяча книга і читання в епоху цифрової культури», організований Національною бібліотекою України для дітей та Національною секцією Міжнародної ради з дитячої книги (IBBY), який проходив 27-28 жовтня в онлайн-режимі. До роботи науково-практичного семінару підключилися близько 240 учасників. Тернопільську обласну бібліотеку для дітей представляла Надія Чайківська.

XI Львівський міжнародний бібліотечний форум «Бібліотекарі: хто ми є?», (15-20 вересня 2020 р.), який відбувся у межах 27-го BOOKFORUM в онлайн-форматі на платформі Zoom. Участь взяли Т. Хованець та Н. Чайківська.

Щорічний семінар-практикум завідувачів районними, міськими бібліотеками для дітей, публічно-шкільними бібліотеками, бібліотекарів бібліотек-філій об'єднаних територіальних громад «Сучасна бібліотека для дітей: креативний простір для трансформації професійної свідомості в умовах карантину», відбувся 26-27 листопада на платформі Zoom. Окрім працівників бібліотек Тернопільщини, у семінарі взяли участь колеги з національної бібліотеки України для дітей, Львівської та Хмельницької обласних книгозбірень для дітей.

Під час семінару обговорювалися наступні питання:

- уміння бібліотек для дітей реагувати та пристосовуватись до змін та нових викликів в умовах карантину (Надія Новіцька – директорка Тернопільської обласної бібліотеки для дітей);
- статистика та показники ефективності: оцінка роботи бібліотек державою та громадськістю (Тетяна Шамаріна – заступниця генеральної директорки з питань інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів Національної бібліотеки України для дітей);
- ключові показники ефективності діяльності бібліотек у соціальних мережах (Олена Кислова – завідувачка сектору бібліотечної реклами відділу соціокультурної діяльності Національної бібліотеки України для дітей);
- віддалена промоція книги. Засоби та ідеї (Лариса Лугова – директорка Львівської обласної бібліотеки для дітей);
- соціальні мережі як засіб комунікації з читачами в умовах карантину (Наталія Зайко – завідувачка відділу інновацій, реклами та організації дозвілля користувачів Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т. Г. Шевченка);
- бібліотечний фонд: нові тенденції формування та організації (Марія Наконечна – завідувачка відділу комплектування і обробки документів Тернопільської обласної бібліотеки для дітей);
- організація роботи в онлайн середовищі (Тетяна Хованець – завідувачка науково-методичного відділу Тернопільської обласної бібліотеки для дітей);
- від ідеї до завершення: планування та звітність (Надія Чайківська – заступниця директора з наукової роботи Тернопільської обласної бібліотеки для дітей);
- Бібліотеки для дітей у період карантину (Тетяна Хованець – завідувачка науково-методичного відділу Тернопільської обласної бібліотеки для дітей).

Бібліотекарі постійно працювали над підвищенням свого професійного рівня шляхом участі у ZOOM конференціях та різноманітних вебінарах:

- «Діти та інтернет: проблеми та рішення в 2020 році»; «Історична книга для дітей – привід для діалогу», організованих Представництвом ЄС в Україні в рамках проєкту «Інформаційна підтримка ЄС – бібліотекам для дітей та юнацтва в Україні»;

- у громадському обговоренні проєкта Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та у інтернет-конференції «Бібліотеки в умовах пандемії COVID-19», організованих Українською бібліотечною асоціацією.

Проїшли онлайн-курс «Що робити з дітьми та молоддю у громадах під час та після карантину», організатором якого був БФ «Українська Галицька Фундація».

Діяльність в рамках «Конструкторського бюро бібліотекарів» (проєкт професійного партнерства обласних бібліотек для дітей Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської та Хмельницької областей)

Мета проєкту:

- ✓ консолідація і зміцнення співпраці обласних бібліотек для дітей Західної України;
- ✓ обмін інноваційними практиками;
- ✓ реалізація спільних проєктів;
- ✓ адвокаційна діяльність;
- ✓ розповсюдження цікавого досвіду і впровадження його в практику роботи бібліотек для дітей регіону.

Співпраця в рамках професійного партнерства «Конструкторське бюро бібліотекарів»:

• **Обласний семінар «Бібліотека для дітей завжди у ритмі часу»**, який відбувся 25 листопада у Львівській обласній бібліотеці для дітей.

Тернопільську обласну бібліотеку для дітей представляла Надія Новіцька та переможець регіонального конкурсу-проєкту для бібліотекарів «Майстерня з промоції читання» Тетяна Огінська, завідувачка Збараської центральної бібліотеки для дітей.

• **Онлайн-школа керівника «Трансформація бібліотеки для дітей: перспективи та ризику»**, яка відбулася 18 листопада у Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей.

Тернопільську обласну бібліотеку для дітей представляла Надія Новіцька.

Також в рамках роботи КББ відбувся **регіональний конкурс-проєкт «Майстерня з промоції читання»**, мета якого:

- формування позитивного іміджу бібліотеки засобами реклами, популяризація читання за допомогою інноваційних методів;
- активізація творчого потенціалу у бібліотечних працівників;
- стимулювання бібліотечних фахівців до впровадження нових форм роботи;
- створення умов для професійного спілкування й обміну досвідом.

Із Тернопільської області участь у конкурсі взяло 6 учасників, три з яких були визнано переможцями.

Переможцями стали:

- у номінації «Бібліотечна реклама» – Тетяна Огінська, завідувачка Збараської центральної бібліотеки для дітей.

- у номінації «Промоція читання» – Галина Меньків, завідувачка Буцацької центральної бібліотеки для дітей.
- «Переможець глядацьких симпатій» – Цвях Наталія, бібліотекар Зарубинської бібліотеки-філії Збараської ЦБС.

В якості нагороди, переможцям конкурсу оплачено реєстраційний внесок для 6-денної участі у ХІ Львівському бібліотечному форумі та подаровано комплекти книг для бібліотеки.

Обласна бібліотека для дітей організувала проведення на Тернопільщині:

1. Обласний творчий онлайн конкурс «Моя домашня бібліотека», який вперше оголосили та провели на початку 2020 року Тернопільська обласна бібліотека для дітей та Почесне консульство Угорщини в м. Тернопіль та Тернопільській області.

До Тернопільської обласної бібліотеки для дітей надійшло 66 конкурсних матеріалів із яких визначено 17 переможців.

2. Обласний поетичний флешмоб «Нас єднає Шевченкове слово» з нагоди 180-річчя виходу першого видання збірки «Кобзар» та до дня народження Тараса Шевченка. Для участі у флешмобі необхідно було з 21 лютого до 26 квітня записати відео читання поезії, які увійшли у першу збірку «Кобзар». Долучилися до флешмобу більше ста бібліотек області, опублікувавши у соціальній мережі Facebook та на власних блогах близько 150 публікацій із позначенням хештега #Нас_єднає_Шевченкове_слово.

3. Обласний етап Міжнародного дитячого конкурсу-єднання «На одній хвилі»

До Тернопільської обласної бібліотеки для дітей надійшло 38 конкурсних матеріалів із яких визначено 6 переможців.

У фінал конкурсу було відібрано 199 робіт, з них 187 – індивідуальних та 12 – колективних. Усього в Конкурсі взяло участь 1551 учасник із України та бібліотек для дітей ближнього зарубіжжя та Євросоюзу, зокрема з України – 1271, Республіки Казахстан – 185, Республіки Молдова – 52 та Румунії – 43.

Дві колективні роботи із Тернопільщини творчої майстерні «Акварелька» (м. Підволочиськ) визначені переможцями на Міжнародному рівні конкурсу у номінаціях «Майбутнє нашої планети», «Країна починається з Тебе».

4. Обласний етап Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули» – 2020

До Тернопільської обласної бібліотеки для дітей надійшло 52 конкурсних матеріали із яких визначено 9 переможців:

4. Обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Лідер читання» – 2020

На адресу організаційного комітету обласного етапу конкурсу в рамках програми «Смакуйте літо з книгою» були надіслані 23 творчих матеріали з презентаціями найкращих читачів. Головними критеріями оцінки лідерів читання стали кількість прочитаних ними книжок, зокрема з позашкільної програми та активна участь дітей у бібліотечних заходах.

Обласне журі розглянуло усі матеріали та визначило переможцем конкурсу у Тернопільській області Човніцьку Анастасію Іванівну, читачку Тернопільської обласної бібліотеки для дітей, учениці 7-Б класу ТНВК ШЕЛ № 9 ім. І. Блажкевич.

5. Тернопільська ОБД виступила **інформаційним партнером Всеукраїнського конкурсу дитячого малюнка «Мрійник року»** присвяченого Міжнародному дню захисту дітей.

Переможцем заключного етапу Всеукраїнського конкурсу за найбільшу кількість уподобань стала читачка Збараської центральної бібліотеки для дітей Марія Олексюк, 9 років, м. Збараж Тернопільської обл., робота «Захід сонця».

6. До **Всеукраїнського марафону дитячого читання «Єднаймо душі словом Кобзаря»**, організованого НБУ для дітей долучилися 82 бібліотеки із Тернопільської області, опублікувавши 106 публікацій.

IV. Довідково-бібліографічна та інформаційна діяльність.

Відповідно до зростання інтелектуального рівня користувачів-дітей, ускладнення їхніх запитів, осучаснення шкільних програм та введення нових предметів у школах переорієнтовується і діяльність бібліотек. Це зобов'язує працівників шукати інші підходи до вже традиційних послуг, впроваджувати нові, удосконалювати довідково-бібліографічний апарат. Його складові – каталоги, картотеки та довідково-бібліографічні видання – в сукупності забезпечують функціонування ДБА як цілісної системи, здатної повністю задовільнити інформаційні потреби читачів-дітей і керівників дитячого читання.

Значна увага в роботі ІБВ у звітному році була спрямована на перекласифікацію розділів картотек з ББК на УДК та впровадження в роботу Автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи «УФД/Бібліотека».

Продовжувалась робота щодо вдосконалення ДБА бібліотеки.

Влито в картотеки нові картки – 4535 карток: в систематичну картотеку – 1710, в краєзнавчу картотеку – 950, у методичну і тематичні картотеки – 1875.

До електронної картотеки внесено 658 записів. Здійснювалася індексація роздільників картотек згідно УДК.

Проводилося поточне та генеральне редагування картотек, вилучено 3405 застарілих карток. Так цього року було проведено редагування СКС і відкрито 14 рубрик у відділах: 93/94 «Історія. Історичні науки», 32 відділ «Політика. Політичні науки», 070 відділ «Засоби масової інформації», 02 відділ «Бібліотечна справа. Бібліографія»: «Вибори 2020», «Білоруські протести», «Україна і Росія : стосунки з 1991 року», «Кримські татари», «ООС на Донбасі», «Війна 2014 – у прозі і віршах», «Боротьба з корупцією», «Рух і організація волонтерства України», «Помісна церква», «Донбас, Крим», «Децентралізація. Громади», «Інформаційна війна», «Видавництва», «З досвіду роботи бібліотек», «Бібліотека та інформаційна культура» та рубрики-персоналії «Святослав Шевчук» і «Любомир Гузар».

Проведено редагування та наповнення картотеки науково-методичної і педагогічної літератури для вчителів загальноосвітніх шкіл, вихователів, батьків

оформлено нові роздільники і відкрито нові рубрики: «STEM освіта», «Інтегровані заняття», «Фізичний розвиток. ОБЖ і здоров'я», «Ігри та іграшки» в краєзнавчій картотеці: «Наші земляки в АТО», «Переселенці і наш край», «Децентралізація. ОТГ», «Волонтерство»; рубрики-персоналії: Я. Павуляк, М. Савка, М. Баліцька, І. Мацко, Г. Гордасевич, Н. Гербіш у 821 розділі, Олег Шупляк у 75 краєзнавчої картотеки, здійснено редагування розділів КК та редагування і відкриття нових рубрик тематичної картотеки (розділ «Етика. Психологія») і відкрито 5 рубрик: «У дружбі сила», «Шлях до добра», «Уроки феї етики» та ін.

Користувачам бібліотеки було надано 400 довідок (на 11 грудня – 530, за планом 800). Більшість з них тематичні та бібліографічні, які надавались здебільшого учням ЗОШ, бібліотечним працівникам, вчителям, вихователям дитячих садочків. Цікавими та змістовними були довідки: «Дитяча література письменників Тернопілля», «Виверження вулканів за останні 100 років», «Правове виховання підростаючого покоління», «Поради батькам першокласників», «Як скласти список використаної літератури до наукової роботи», «Бібліотечні уроки про картотеки та каталоги», «Вірші Тернопільських письменників про рідний край та відомих людей», «Про громадські організації Тернопільщини», «Свідчення очевидців голодомору 1932-1933 років» та ін. Для виконання довідок було використано СКС, ККС, методичну картотеку, тематичні картотеки, Інтернет ресурси.

Розвиток Інтернет-технологій – це можливість розширити зону обслуговування за рахунок віддалених користувачів, в результаті чого відбувалося виконання запитів віртуальних користувачів у розділі «Запитай у бібліографа» на сайті ОБД, виконано 3 довідки.

До Всеукраїнського дня довілля підготували інформаційну мандрівку сторінками довідки «Сім природних чудес Тернопільщини» у Фейсбук, віртуальна довідка «Секс і підлітки», інформаційна довідка «6 років трагедії під Іловайськом» та виставка літератури, «Розваги у літньому пришкольньому таборі», «Добірка матеріалів до Міжнародного дня рідної мови та дня вчителя».

Важливе місце займає інформаційна робота відділу.

До ювілею бібліотеки у читальному залі розгорнули **виставку друкованих видань** нашої книгозбірні «Досліджуємо. Творимо. Рекомендуємо», на якій представили видання приурочені минулим ювілеям бібліотеки, біобібліографічні довідки про директорів П. П. Баска і Н. С. Новіцьку, а також попереджувальні бібліографічні довідки, інформаційні списки, бюлетні, методико-бібліографічні поради, закладки тощо. Підготували і видали **інформаційний список** «Про нас пишуть...», а 23 січня для наших працівників та колег з інших бібліотек провели презентацію за участю журналістів: Галини Вандзеляк із газети «Свобода плюс Тернопільщина» та Лілії Костишин із «Вільного життя плюс».

Також до нашого ювілейного свята 24 січня підготували і в дружній, теплій атмосфері провели **літературне рандеву** «Добрі друзі книгозбірні – письменники Тернопілля», на яке запросили: Марту Чопик, Віру Паронову, Марію Баліцьку, Тамару Гнатович, Любов Малецьку, Ганну Осадко, Наталію Михно, Євгена Зозуляка та Володимира Барну.

З нагоди 175-річчя від дня народження Івана Пулюя 2 лютого організували і провели **День інформації** «Перший український фізик зі світовим ім'ям». В читальному залі розгорнули **книжкову виставку** «Людина, яка змінила світ». На заході вечір-портрет «Українське небо Івана Пулюя», який підготували працівники відділу обслуговування 5–11 класів за участю викладача ТНТУ ім. І. Пулюя доцента Олександра Рокіцького, презентували **ювілейну біобібліографічну довідку** із серії «Наші славетні земляки» «Повік науці не обняти всього, Що Ти создав еси...» (П. Куліш) (до 175-річчя від дня народження І. П. Пулюя).

Для Національної бібліотеки України для дітей підготували пропозиції щодо електронного рекомендаційного ресурсу «Ключ» (краща література юним читачам).

Підготували інформацію для наповнення розділу сайту «Письменники-ювіляри – 2020», також для розділу «Бібліографічна служба інформує» «Як цікаво й ефективно провести час з дітьми під час карантину?».

До 130-річчя з часу виходу казки Івана Франка «Лис Микита» підготували і видали **інформаційний бюлетень** «Лису Микиті – 130 років».

До святкування 480-річчя рідного міста працівники ІБВ підготували і видали **довідник** «Гернополю – 480: абетка Файного міста», яку було презентовано на телеканалі ТВ-4 та радіостанції «Файне місто», паралельно було відображення у Фейсбуці.

Серія матеріалів «Нові імена в дитячій літературі краю» поповнилася новим виданням, а саме **довідкою-пам'яткою** «Нові імена в дитячій літературі краю» Вип. 5 «Дзвінка Торохтушко: «Люблю дарувати радість».

До Дня пам'яті жертв Голодомору видали **літературний дайджест** «Великий голод – вічний гріх: сторінками художніх творів». Доповнено інформаційний бюлетень «Лауреати премії ім. І. Блажкевич – наші земляки» сторінкою про лауреатку 2019 року Ніну Фіалко.

Спільно з НМВ видано **методико-бібліографічний матеріал** «Марія Монтессорі: «Дітей вчить те, що їх оточує» (до 150-річчя з дня народження відомої освітянки).

З метою систематичного ознайомлення бібліотекарів з бібліографічною продукцією, у відділі проводились інформаційні огляди бібліографічних покажчиків Національної бібліотеки України для дітей та огляди видавничої продукції відділу.

Окрім бібліотечних занять з бібліотечно-бібліографічної грамотності, працівниками відділу постійно надаються **індивідуальні консультації** читачам щодо самостійного пошуку інформації за допомогою ДБА.

Не залишилася поза увагою батьків першокласників розгорнута до Дня знань у відділі обслуговування дошкільників та учнів 1-4 класів виставка-порада журнально-газетних матеріалів «Як допомогти першокласнику подолати «бар'єр» 1 вересня» (як допомогти першачку адаптуватися до навчального процесу). Література, представлена нам ній, посприяє успішній адаптації дитини у новій, учнівській ролі, підкаже батькам, як правильно заохочувати та допомагати своїм чадам у здобутті знань. Виставка також стане в нагоді і

вчителям початкових класів, допоможе внести трохи яскравих барв у сталий навчальний процес. Як доповнення до виставки для батьків було розроблено буклети-пам'ятки «Як допомогти дитині добре вчитися?».

Календар «Знаменні і пам'ятні дати 2021 року» доповнений списками: визначних дат 2021 року, книг-ювілярів світової літератури, українських книг-ювілярів та календарем неформальних свят.

Підготовлено інформаційний список для класних керівників, вихователів загальноосвітніх шкіл м. Тернополя «Нові надходження з теорії та методики виховання» за 2020 рік.

Працівниками відділу також створювалися слайд-презентації видавничої продукції відділу, бібліотечних уроків, літературної та бібліографічної вікторини: «Книги, що знають все» (бібліотечний урок про довідкову літературу), «Найдивовижніші книги світу», «Лабіринти у книжковому морі».

Впродовж декількох років у відділі ведеться фактографічна папка-досьє краєзнавчої тематики «Про нас пишуть», яка поповнюється новими матеріалами. Систематично готувались інформації на сайт бібліотеки у рубрики «Про нас пишуть» (18 публікацій) та «Видавнича діяльність».

Працівниками відділу проводилась велика пошукова робота з дослідження життя і діяльності відомих митців краю: письменників, драматургів, поетів. Дана інформація висвітлюється в Інтернет – проєкті «Літературна карта Тернопілля» у розділі «Бібліотечні проєкти» на сайті ОБД. Впродовж року підготовлено матеріали про 4 персоналії: П. Сорока (Збаразький р-н), Н. Пасічник (Теребовля), М. Костенко (м. Тернопіль); доповнено інформацію про 5 персоналій: Р. Гербіш (Збаразький р-н), Т. Гнатович (Лановецький р-н), В. Барна (Заліщицький р-н), В. Семеняк (Тернопільський р-н), Г. Осадко (м. Тернопіль).

Впродовж року здійснювалося інформування бібліотекарів області, шкільних бібліотекарів про нові матеріалами у розділі «Методична допомога з питань бібліографії дитячим бібліотекам області» на сайті ОБД, де пропонувалися і висвітлювалися нові матеріали з питань бібліотечно – бібліографічної грамотності. Надавали індивідуальні консультації для бібліотекарів області з питань бібліографічної роботи.

Працівники відділу брали участь у заняттях школи сучасного бібліотекаря, «Професійний бібліотекар – успішна бібліотека»; семінарі-практикумі для завідуючих бібліотеками для дітей «Бібліотека для дітей: формуємо читача з дитинства» та семінарі-практикумі для бібліотекарів ОТГ «Бібліотека – комфортний інформаційний простір для місцевої громади».

V. Формування документних ресурсів. Каталогізування документів

Станом на 1.01.20 р. фонд бібліотеки налічує 103090 прим. документів. У порівнянні з 2019 роком фонд бібліотеки зменшився на 3 509 документів. Основною причиною зменшення книжкового фонду стало збільшення кількості вилучених документів. Загалом, у 2020 р. вилучено 6299 прим. документів.

Показники роботи	План на 2020 рік	Виконання у 2020 р.	План на 2021 рік
Фонд бібліотеки			
Всього:	104 999	103 211	101 771
В т.ч. книги	87 429	88 265	88 200
Журнали	15 465	12 800	11 394
Газети	174	236	200
Електронні видання	71	50	55
Аудіовізуальні документи	1 860	1 860	1 862
Поповнення фонду			
Всього:	3 900	3 031	3 500
В т.ч. книги	3 048	2 477	2 935
Журнали	826	537	540
Газети	10	17	20
Електронні видання	16	0	5

За 2020 рік у фонд бібліотеки надійшло 3031 документів: 2477 прим. книг, 537 прим. журналів і 17 назв газет.

Джерелами комплектування фонду у звітному році були державні та обласні програми поповнення бібліотечних фондів, видавництва, книготорговельні організації, книгарні України, дарунки від установ та організацій, приватних осіб. Аналіз актів надходжень говорить про те, що найбільший відсоток надходжень становлять книги:

отримані від ТОУНБ на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 05 липня 2019 року №598-р «Про затвердження переліку книжкової продукції, що придбана для поповнення бібліотечних фондів»; дарунок від видавництв «Ранок», «Світло на Сході»; від користувачів та гостей бібліотеки: Олени Підгрушної, ректора ТНТУ ім. І. Пулюя, Юлії Жерліциної;

з обмінного фонду НБУ для дітей;

від ТОВ «Фастбінд Україна»;

від Почесного Консульства Угорщини м. Тернополя;

від Тернопільської обласної ради, ТОМЦНТ

від організації «Мова об'єднує», Фундації Дарини Жолдак, Фонду реабілітації незрячих;

від авторів;

книги, закуплені за кошти виділені Міжрегіональним Фондом Розвитку.

- 1271 книг придбано за кошти, що передаються із Міжрегіонального Фонду Розвитку. Це книги за шкільною програмою та художні твори сучасних українських та зарубіжних письменників, які адресовані дітям дошкільного, молодшого, середнього та старшого шкільного віку (150000грн.);
- 368 прим. книг отримано згідно наказу МК України «Щодо здійснення придбання україномовних книг для поповнення фондів публічних бібліотек» (50309 грн. 07 коп.);
- 89 прим. – подарунок письменників та видавництв (11670 грн. 93 коп.);
- 20 прим. – книги подаровані студентами ТНЕУ (3491 грн. 55 коп.);
- 15 прим. – книги подаровані Оленою Підгрушною (3850 грн.);
- 8 прим. – книги від НБУ для дітей (1590 грн.);
- 25 прим. – книги від Угорського фонду (4078 грн.);
- 227 прим. – книги в дарунок від користувачів бібліотеки (16868грн.);
- 9 прим. – книги шрифтом Брайля від Фонду реабілітації незрячих (3440 грн.)
- 309 прим. – книги отримані з інших джерел (ТОР, ТОМЦНТ, організація «Мова об'єднує», Фундація Дарини Жолдак, Незалежна церква) (19093грн.55коп.);

Крім цього, фонд бібліотеки поповнився за рахунок передплати періодичних видань, зокрема 17 назв газет та 48 назв журналів на суму 30915грн.48коп.

Всього літератури надійшло на суму 226 204 грн. 00 коп. Із цієї суми:

- за кошти, виділені Міжрегіональним Фондом Розвитку– 150000грн.;

- згідно наказу Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 року №598-р «Щодо здійснення придбання україномовних книг для поповнення коштів публічних бібліотек» – 46817грн. 52коп.

- інші надходження – 29386грн. 48коп.

Вся література оформлена відповідними актами про надходження книг у фонд бібліотеки, технічно та бібліографічно оформлена. Оформлено 34 акти про надходження книг у бібліотеку. Із них 18 актів за супровідними документами, 16 актів без супровідних документів. До цих актів оформлено списки та проведена оцінка книжкових документів, згідно ринкової оціночної вартості.

Активно велась робота по оформленні книг, що поступили у фонд взамін загублених. Складено 2 акти (120 книг) про виключення з фонду загубленої літератури, та прийняття у фонд книг взамін загублених. Оформлено списки та протоколи.

Роздруковано 2356 карток в ГАК та внесено дані у Зведений електронний каталог бібліотек Тернопільської області.

За 2020 рік з фонду бібліотеки вилучено 6419 документів. З них книг – 2593 прим., періодичних видань (журнали) – 3826 прим. По зношеності – 2593 прим., 3826 – документи тимчасового зберігання.

Здійснена звірка 2593 індикаторів із списками та зроблена відмітка в інвентарній книзі про вибуття згідно відповідних актів. Також здійснена звірка 3826 назв журналів з реєстраційною картотекою періодики та зроблена відмітка про вибуття цих видань.

Здійснено розстановку 2593 індикаторів за алфавітом та погашенно 2593 інвентарних номерів книг, що вибули з фонду бібліотеки на картках ГАК. Вилучено 864 карток (назв) з ГАК – це книги, які вибули з фонду бібліотеки.

Здійснено підбір 864 карток по алфавіту та системі та вилучені з відповідних каталогів:

Проводилось поточне редагування систематичного каталогу для керівників дитячого читання, СК для читачів 2-4 класів, СК для дошкільників та учнів 1-х класів, абеткового каталогу.

Постійно ведеться робота з каталогами. Відредаговано та перекласифіковано з ББК на УДК букви В-Г. Паралельно проводиться звірка шифрів УДК у відділі Зберігання та реставрації фондів.

Регулярно проводився облік документів про рух бібліотечного фонду, заповнення книги сумарного обліку та інвентарної книги.

Зроблено аналіз зошитів незадоволеного запиту користувачів структурних підрозділів Тернопільської обласної бібліотеки для дітей (складено списки). Велась клопітка робота по замовленні книг у програмі УФД «Бібліотека» за сприяння Українського Інституту книги. Проаналізовано списки незадоволеного запиту читачів в районах області та у обласній бібліотеці для дітей. Списки узагальнені та направлені в НБУ для дітей для щорічного моніторингу «Незадоволений читацький попит на літературу для дітей у спеціалізованих бібліотеках України для дітей» Перелік книг поданий за розділами: 1.Класики української літератури; 2.Сучасні українські письменники; 3.Зарубіжні письменники (в т.ч. російські); 4.Тематична література; 5.Довідкові видання.

Розпочато роботу із внесення до Електронного каталогу усіх видань, які складають активний фонд бібліотеки. Складено план та механізм роботи над ЕК, проведено навчання персоналу. У базу даних ЕК за даний період часу внесено близько 1000 записів, роздруковано та вліто картки даних записів в ГК.

З метою надання методичної підтримки бібліотекам області підготовлено виступ-презентацію «Бібліотечний фонд: нові тенденції формування та організації», який було продемонстровано під час семінару, що був організований на Zoom платформі «Сучасна бібліотека для дітей: креативний простір для трансформації професійної свідомості».

Підготовлено 32 перегляди нової літератури, яка поступила у фонд бібліотеки. Проводилась робота по налагодженню співпраці з гуртівнями та видавництвами «Знання», «Бук Чіф», «Віват», «Навчальна книга-Богдан», «Видавництво Старого Лева», «Мандрівець», «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» для

закупівлі книг по знижках за кошти виділені Міжрегіональним Фондом Розвитку (150 000 грн.). Окрім цього для поповнення бібліотечних фондів шукали інші джерела, завдяки співпраці з благодійними фондами від Незалежної церкви «Нове життя» отримали 36 книг іноземними мовами на суму 1606 грн.

Велась робота з наповнення сайту: роликами про найцікавіших книги із нових надходжень, постійно оновлювалась інформація у рубриках «Нові надходження 2020 р.», «Автор дарує книгу», підготовлена детальна інформація про авторів та їхні твори, які вперше публікуються в даній рубриці: Вовчак Ігор, Жеребецький Володимир, Кіпібіда Зиновій, Лісницька Катерина, Сорока Василь, Шулим Галина, Галябарда Степан та ін. (всього 24 нових імен).

До Міжнародного дня дарування книг організовано благодійну акцію-заклик «Щедра п'ятниця». Під час проведення даної акції було отримано 254 книги, більше 100 книг були передані у будинок дитини «Малятко», решту поступили у фонд бібліотеки. Також в межах акції відбувались виступи на радіо, телебаченні та інтернет-каналах.

Оформлено підписку періодичних видань на II півріччя 2020 року на «Укрпошті» (39 назв журналів та 13 назв газет) та на I півріччя 2021р. (47 назв журналів та 12 назв газет).

Оформлена реєстраційна картотека періодики на 2020 рік.

Подана інформація в ОУНБ про передплату періодичних видань на 2020р. для зведеної картотеки періодики на 2020р.

Велась робота в мережі Internet по перегляду сайтів видавництв, прайс-листів з метою відбору оптимальних джерел комплектування.

VI. Зберігання документних ресурсів

Протягом звітного року особливу увагу було приділено роботі із збереження бібліотечного фонду. Проводились заходи спрямовані на забезпечення активного використання бібліотечних фондів, шляхом організації вільного доступу до них користувачів та профілактичні заходи щодо збереження та запобігання псуванню документів, зокрема:

- очищення фонду основного книгосховища від застарілих та зношених документів;
- перегляд фонду відділів обслуговування на предмет виявлення дублетної літератури та видань, які потребують ремонту;
- бесіди з користувачами щодо збереження бібліотечного фонду та визначення критеріїв компенсації втрачених видань;
- контроль за своєчасним поверненням користувачами книг, особливо цінних видань шляхом ведення картотеки-індикатора цінних та рідкісних видань;
- організовано 7 переглядів та виставок літератури, з метою популяризації фондів основного книгосховища;
- переведено на УДК весь фонд художньої літератури;
- впорядковано фонд одного примірника.

Працівниками відділу видано структурним підрозділам з основного книгосховища 18698 документи (в тому числі 2171 нових надхожень), з них 13452 становлять книги та 3137 періодичні видання.

Прийнято з відділів обслуговування і розставлено у фондах відділу 10297 документи (в т.ч. з відділу комплектування 2399), з них 7044 книги та 3253 періодичних видання.

До відділу книгозберігання надійшло нових документів в кількості 2399 примірників, з них 2171 прим. видано структурним підрозділам, в основному книгосховищі залишилось 228 прим.

Вилучено з основного книгосховища зношені і застарілі документи в кількості 6299: 2 473 книги (8 актів) і 3826 документи тимчасового зберігання. Здано 677 кілограмів макулатури на суму 1015 грн.

У зв'язку з організацією відділу читальних залів та сектору літератури іноземними мовами створено картотеки-індикатор літератури ВЧЗ та СЛІМ.

Крім того, протягом року працівниками відділу книгозберігання, гігієни та реставрації фондів організовано 8 переглядів літератури «Увага, нові книги!», здійснено 40 підбірок книг та періодичних видань, з них 19 для оформлення книжкових виставок і 21 по шкільній програмі та згідно списків позакласного читання. До знаменних і пам'ятних дат працівниками відділу оформлено 10 книжкових виставок:

- «Від тих, що пишуть, тим – що читають» (до ювілею бібліотеки);
- Літературний FRESH «Лабіринтами сучасної дитячої прози»;
- Історико-літературна виставка-портрет «Славетна українка Роксолана» (до 515-ої річниці з дня народження Насті Лісовської) (відео-презентація);
- Предметна виставка «Від екватора до полюсів»;
- Виставка-інсталяція «Цікава кулінарія»;
- Книжкова виставка «Корифей українського театру» (до 175-річчя з дня народження І.Карпенка-Карого);
- Книжковий Біг Бен «Проза в англійському стилі» (відео-презентація).

З метою вивчення фонду статистичним методом проаналізовано розділ 91. Географія. Географічні дослідження землі та окремих країн. Подорожі. Регіональна географія.

Мета аналізу: Вивчення укомплектованості та ефективності використання бібліотечного фонду даного розділу для загального читання та для підготовки абітурієнтів до здачі ЗНО з географії станом на 24 липня 2020 року.

Виявлено активну і пасивну частини фонду, проведено заходи щодо пропаганди літератури з питань географії. Вивчення проводилось статистичним методом. Переглянуто 8 полиць, близько 990 книг, що знаходяться в основному книгосховищі.

Всього	Вид. 1-5 разів	6-10 разів	Більше 10 разів	Не використ.
990	505	190	75	48

Дані вивчення показали:

I. Активний фонд розділу 91 Географія. Географічні дослідження землі та окремих країн. Подорожі. Регіональна географія складає 233 книги. Дані видання переведено з ББК на УДК.

II. В основному діти читали та знайомилися з книгами, зокрема – з енциклопедичними виданнями, довідниками шляхом власної допитливості та цікавості. Багато літератури видавалося абітурієнтам та учням старших класів. Найпопулярнішими виданнями були:

1. Географія для допитливих – ілюстрований захоплюючий атлас світу;
2. Гінсон К. До невідомих земель та нових морів;
3. Географія світу – довідник школяра і студента;
4. Бейдик О.О. Падун М.М. Географія;
5. Заставецька О.В., Заставецький Б.І., Ткач Д.В. Географія Тернопільської області;
6. Заставний Ф.Д. Географія України;
7. Юрківський В.М. Країни світу;
8. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія – підручник для студентів географічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

III. Проаналізовано причину утворення пасивної частини фонду. У пасивному фонді залишилось 698 книг.

IV. Виявлено дублетні видання, а також книги, які не користуються попитом.

V. Вилучено з фонду 172 книги, як зношені та дублетні, а також на ремонт відібрано 12 екземплярів.

VI. Відібрано незаслужено забуті книги і видано на відділи обслуговування.

Висновки:

З метою покращення використання літератури розділу 91 користувачами бібліотеки здійснити наступні заходи:

- проводити індивідуальні бесіди для ознайомлення працівників бібліотеки, керівників дитячого читання, користувачів про книги, які є в наявності;
- організовувати книжкові виставки «Цікаво про географію»;
- вносити пропозиції щодо доукомплектування новою літературою з даної тематики.

VII. Програмно-проектна діяльність бібліотеки

Значна частина роботи з користувачами у 2020 році проводилась в рамках власних проектів та програм, а саме:

- «Територія Закону і права»;
- «Бібліотека обличчям до сім'ї»;
- «Від малюка до школяра»
- «Конструкторського бюро бібліотекарів» (проект професійного партнерства обласних бібліотек для дітей Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської та Хмельницької областей).

Впродовж багатьох років у книгозбірні проводиться робота із впровадження інноваційних послуг для дітей. Набутий досвід дає можливість бібліотекарям організовувати комплекс заходів, спрямованих на пізнання дитиною навколишнього світу, активізацію її пізнавальних можливостей та розвиток інтелектуального потенціалу.

Ранній розвиток малюка – це радісне і яскраве дитинство, наповнене веселими подіями, цікавими знайомствами, новими знаннями та уміннями, що закладає міцний фундамент на все подальше життя.

У 2020 році у ВО 1 – 4 кл. продовжувалась активна робота у проекті «Від малюка до школяра», спрямованому на всебічний розвиток маленької особистості, адаптацію дітей до дитячого садка і школи, навчання правилам поведінки в колективі, – отримання знань, вмінь і навичок, необхідних для кожного конкретного віку.

Для групи дітей «Бібліокіндери» (1 – 3 роки) проведено заняття в рамках «Бібліошколи Марії Монтесорі», які сприяють розвитку у дітей великої та дрібної моторики, відчуттів, мислення, мовлення, пам'яті, уваги та створення позитивного настрою. Наймолодші читачі, стали учасниками веселої розвиваючої гри «Цікава ферма». Завданням малюків було називати тваринок, зображених на аркушах паперу, і з допомогою інтерактивної дошки «нагодувати» звірят, малюки мали підібрати «потрібні продукти» для кожного представника зоосвіту. Весело проходила розвиваюча гра «Сорока-білобока». Це чудова розвага для маленьких «сороченят», які полюбляють усілякі блискучі дрібнички. Загортаючи дріб'язок у фольгу, дітки тренували свої кулачки, або якщо говорити мовою термінів – розвивали дрібну моторику рук.

В ході розвиваючої гри «Зайчик шубку поміняв: зиму зимоньку стрічав» наші най-найменші читайлики допомогли вуханям, змайструвати для них білу тепленьку шубку. Діти покривали клеєм контур зайчика і наклеювали поетапно маленькі шматочки вати, намагаючись зберегти пухнастість вати.

Веселим та пізнавальним був майстер-клас «Ватний снігових». За допомогою клею, діти прикріпили бавовняні кружечки до паперової основи, після чого домалювали сніговичкові очі й ротик. Сніжинки ж виготовили з крихітних шматочків вати.

Пальчиковий театр це не тільки надзвичайно цікава і корисна розвага для малюків, а й їхній творчий розвиток. Малята з захопленням читали і показували казку «Рукавичка» за допомогою пальчикового лялькового театру. Вистава видалась напрочуд цікавою та емоційною.

Метою таких занять є створення розвиваючого середовища, яке спонукає до розвитку пізнавальної діяльності та індивідуальний підхід до кожної дитини, як особистості.

Загалом, протягом року в рамках проекту «Від малюка до школяра» проведено 38 заходів.

VIII. Використання інформаційних технологій.

Надання електронних послуг

Тернопільська обласна бібліотека для дітей постійно реагує на зміни в суспільстві, трансформує свої функції задля максимального задоволення інформаційних запитів, потреб, інтересів користувачів, поліпшення бібліотечного обслуговування, розширюючи інноваційні форми діяльності, зокрема в напрямку впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Використання інтернет-ресурсів служить заповненню прогалин у

комплектуванні, оперативному пошуку різної інформації, урізноманітненню форм масової роботи бібліотек, соціальному партнерству книгозбірні.

Маючи у своєму розпорядженні понад 30 комп'ютерів, підключених до мережі інтернет, інтерактивну дошку та іншу мультимедійну техніку наша бібліотека має можливість надавати сучасні сервісні послуги: користування мережею інтернет, WI-FI, запис інформації на електронні носії, кольоровий та чорнобілий друк на принтері, сканування, копіювання, ламінування документів. В цілому, використання сучасних технологій в обслуговуванні користувачів не тільки підвищує ефективність використання ресурсів книгозбірні, а й полегшує доступ користувача до інформації, підвищує престиж та привабливість бібліотеки.

У 2020 році доводилось працювати в непростих умовах карантинних обмежень, та все ж бібліотека не припиняла своєї діяльності. Колективу вдалося швидко переорієнтувати свою роботу і запровадити нові форми, які дозволяли нам в режимі онлайн контактувати з користувачами та надавати їм доступ до інформаційних ресурсів через сайт бібліотеки та сторінки в соціальних мережах.

Майже щодня з'являлися свіжі пости з фото та відео презетаціями на сайті бібліотеки, блозі «Різнобарвний світ мистецтва» та сторінках бібліотеки у Facebook, Instagram та на You Tube каналі: до Дня незалежності України, Дня захисника України, Дня Європи, Дня вишиванки, Міжнародного дня родини, Міжнародного дня музеїв та інших різноманітних подій. Онлайн заходи відображені у формі віртуальних виставок, вікторин, флешмобів, відео мандрівок, голосних читань, відео оглядів про нові надходження. Привертали увагу користувачів Тижні кольорових книг: фіолетових, зелених, голубих та ін.

Тернопільська обласна бібліотека для дітей надавала доступ користувачам до власних інформаційних ресурсів, актуальними серед відвідувачів сайту є наші інтернет проекти «Літературна карта Тернопілля», «Автор дарує книгу», «Краща книга місяця» «Нові надходження» тощо. За консультаціями до «Віртуальної довідки» протягом року звернулось 14 осіб.

До розділу «Про нас пишуть» додано 73 посилання на інтернет-публікації та 23 статті про бібліотеку, розміщених в друкованих виданнях. Постійно проводилась робота із наповнення розділів «Професійні новини», «Нові надходження». У розділі «Автор дарує книгу» спільно з відділом комплектування та обробки документів створено 23 нових підрозділи, у розділі «Письменники-ювіляри» 52 біографії зарубіжних та українських авторів.

Крім того, велася постійна робота із наповнення розділу «Новини» інформацією про майбутні та проведені бібліотечні заходи (всього – 289) та відображено їх на сторінці Фейсбук, розроблено «Буклети», «Візитівки», «Бейджики» для відділів, здійснено підготовку та друк методичних та бібліографічних видань.

Сайт бібліотеки за звітний рік відвідало 170 431 користувач, які здійснили 267 055 переглядів сторінок.

Крім того, проводилось інформування користувачів про діяльність бібліотеки на сторінках у Facebook та Instagram, де було розміщено 789 постів, які переглянули понад 296 095 користувачів соціальних мереж.

До послуг користувачів бібліотеки електронний каталог, який налічує 7548 видань. З 2020 року у бібліотеці ведеться робота з наповнення електронної картотеки статей з періодичних видань, до якої занесено 1080 описів статей.

Карантин коригує наше життя, але не скасовує свята! Наші читачі завжди з нетерпінням чекають відзначення Міжнародного дня захисту дітей. Тому ми створили відео, яке нагадало їм приємні миті його святкування протягом минулих років, а щоб ознайомили їх з правами дітей та поінформувати про нові надходження до бібліотеки використали бібліотечні вікна, де оформили арт-вітрину «Кожна дитина має право...» та книжкову виставку «Знай свої права».

Завдяки активній інформаційній діяльності бібліотеки, наші читачі брали участь у Всеукраїнських онлайн конкурсах «Мрійник року», «Творчі канікули», Міжнародного дитячого конкурсу-єднання «На одній хвилині», Обласного творчого онлайн конкурсу «Моя домашня бібліотека».

У зв'язку з карантинними обмеженнями, щорічний семінар-практикум завідувачів районними, міськими бібліотеками для дітей, публічно-шкільними бібліотеками, бібліотекарів бібліотек-філій об'єднаних територіальних громад «Сучасна бібліотека для дітей: креативний простір для трансформації професійної свідомості в умовах карантину», відбувся на платформі Zoom. Окрім працівників бібліотек Тернопільщини, у семінарі взяли участь колеги з Національної бібліотеки України для дітей, Львівської та Хмельницької обласних книгозбірень для дітей, а також бібліотекарі з ОТГ, всього 55 учасників.

В рамках проєкту «Дія. Цифрова освіта» відбулося 17 занять з навчання жителів громади цифровій грамотності.

Для найменших користувачів проведено 33 заняття у студії робототехніки «Веселі механізми». У Студії комп'ютерної та медіаграмотності «Вправний користувач» відбулося 3 заняття.

Популярною серед користувачів бібліотеки в час послаблення карантину була онлайн послуга «Книга на замовлення». У 2020 році даною послугою читачі скористались 3 043 рази.

З метою популяризації книги, сприяння інтелектуальному та творчому розвитку дітей та підлітків створено 38 віртуальних виставок, 40 відеороликів та відеопрезентацій на актуальні теми, проведено 12 майстер-класів в онлайн режимі.

Працівниками Сектору інформаційних технологій та електронних ресурсів розроблено логотип бібліотеки, створено нову сучасну версію сайту. Розпочато роботу із оновлення інформації та наповнення актуальною інформацією розділів та рубрик сайту.

ІХ. Рекламно-інформаційні заходи

Реклама органічно ввійшла в діяльність кожної бібліотеки, її користувачів, та віддзеркалює не тільки інформаційні ресурси, але й можливості, технології, а також безпосередньо створює імідж бібліотечній установі та її працівникам.

Основними завданнями реклами є просування бібліотечних послуг та формування позитивного іміджу бібліотеки у свідомості населення,

представників місцевих органів влади та управління, громадських організацій спонсорів тощо.

Тісна співпраця бібліотеки із засобами масової інформації дозволяє інформувати громадськість міста про нові послуги, привертає увагу громади до бібліотеки, сприяє збільшенню кількості відвідувачів книгозбірні. Зокрема, про роботу бібліотеки у 2020 році опубліковано 73 інтернет-публікації та 18 статей розміщених в друкованих виданнях, 6 репортажів на радіо, 18 відеосюжетів на телебаченні: про традиції святкування Різдва в різних країнах світу здійснено запис програми на радіо «Тернопіль», до 90-річчя від дня народження Ліни Костенко записано передачу «Особистості» на радіо «Тернопіль», під час якої радіослухачі змогли дізнатись про цікаві факти із життя геніальної поетеси сучасності, ювілею бібліотеки було присвячено 3 відеосюжети на місцевих телеканалах, інформуванню користувачів про роботу бібліотеки в умовах карантину – 2, популяризації нових надходжень та видавничої продукції – 5 та ін.

Особливе значення для рекламної діяльності бібліотеки мають її друковані матеріали. Працівники бібліотеки активно працюють над створенням та розповсюдженням візитівок, оголошень, прес-релізів, запрошень, пам'яток читача, буклетів. Такі матеріали готувались до 80-річчя з часу заснування бібліотеки, Дня захисту дітей, Дня знань, Тижня дитячого читання, Всеукраїнського дня бібліотек, Всеукраїнського тижня права. Бібліотекарі розробляли анонси про майбутні заходи, запрошення для учасників, створювали рекламні відеоролики про нові надходження до бібліотеки.

Важливим видом реклами є реклама на вікнах бібліотеки. Перевага такої реклами – масовість (з нею може познайомитися велика кількість потенційних користувачів), крім того, вона покращує зовнішній вигляд бібліотеки. Але доступна вона тій бібліотеці, вікна якої розміщені в зручному для читання «на бігу» місці. Оскільки наша бібліотека знаходиться на першому поверсі і має великі вікна, то для привернення уваги відвідувачів ми часто використовуємо наші вікна, де розміщуємо різноманітні виставки-вітрини та інсталяції, особливо актуальними вони були під час суворого карантину, коли ми шукали різні форми ознайомлення тернополян з новими надходженнями з наших фондів. Наприклад, на вікнах нашої бібліотеки було оформлено: літературну вітрину «Школа! Книги! Позитив!», віконну виставку-інсталяцію «Смакуйте літо з книгою!», бібліовітрину «Насолоджуйтесь читанням - воно вам личить», фантазійна композиція «Веселі барви літа»

До Міжнародного дня захисту дітей наші вікна прикрашала книжкова виставка «Знай свої права, дитино», виставки творчих робіт «Мистецтво домашніх чарівників», «Дитячих рук творіння», а також виставка дитячих малюнків «Ніколи не сумую – читаю і малюю».

Карантинні обмеження не стали на заваді партнерській діяльності бібліотеки. У звітному році нам вдалося продовжити співпрацю з Тернопільським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Тернопільським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, Тернопільським відділом національної поліції, Службою у справах

неповнолітніх та дітей Тернопільської міської ради, Головним управлінням юстиції у Тернопільській області, Громадською організацією «Психолого-логопедичний центр «Ефктус» (м. Рівне), ГО «Діа-дім», ГО Інформаційно-правовий центр «Права людини», ГО «Асоціація жінок України «ДІЯ», ГО «Галицька громада», «Центром здоров'я», Тернопільською міською організацією «Спілка Української молоді», багатьма дошкільними та усіма загальноосвітніми закладами Тернополя.

Х. Управління колективом та матеріально-технічна база. Організація управління. Соціальний розвиток колективу.

Криза, спричинена пандемією COVID-19, не могла не позначитися на організації роботи бібліотеки. Це була неочікувана форс-мажорна ситуація, але нам вдалося переорієнтувати роботу колективу, внести корективи у звичний графік та процеси роботи, пов'язані з обслуговуванням користувачів.

З 17 березня бібліотекарі, які працюють у відділах обслуговування, у зв'язку із карантинном, були переведені на 2/3 посадового окладу. Крім того, згідно наказу директора про зміну істотних умов праці у зв'язку із карантинном, частина колективу була переведена на дистанційну форму роботи. Проте, значна частина бібліотекарів продовжувала працювати на своїх робочих місцях.

Оскільки обслуговування користувачів було припинено і з'явилося більше вільного часу, бібліотекарі поринули в так звану внутрішню роботу: впорядкували фонди, завершили перекласифікацію документів з ББК на УДК, зайнялися вилученням зношених та дублетних видань, працювали над наповненням електронного каталогу та електронних картотек. Також, працівники бібліотеки скористалися додатковою можливістю для самоосвіти. Теми навчань були різноманітні. Значна частина бібліотекарів успішно оволоділа цифровими навичками за сучасним форматом на онлайн платформі з цифрової грамотності Міністерства цифрової політики України «Дія. Цифрова освіта». Здобуті знання підтверджено електронними сертифікатами.

Але криза затягнулася, і незвична ситуація підштовхнула нас до пошуку нових форми роботи, нових можливостей комунікації з користувачами через інтернет-простір. Саме під час карантину ми усвідомили, що таке віртуальний користувач і як задовольняти його інформаційні потреби. Бажання не втратити зв'язок з користувачем стало тим поштовхом, який наблизив бібліотеку до якісно нового рівня функціонування та перорієнтації роботи в онлайн формат. Бібліотекарі працювали над підготовкою віртуальних заходів, адресованих користувачам, які мають право на отримання інформації за темою, що їх цікавить, незважаючи на карантинні, часові чи географічні обмеження. Така робота безумовно, сприяє залученню користувачів до ресурсів бібліотеки, більш активному відвідуванню її сайту, сторінок в соціальних мережах, а після завершення чи пом'якшення карантину – користування послугами бібліотеки та участь у заходах у реальному часі.

- виробничі навчання «Бібліотеки для дітей у період карантину», «Книга року – ВВС», «Нові імена в українській літературі», огляди нових надходжень за державною програмою «Українська книга» та державною програмою розвитку та функціонування української мови, а також «Новинки літератури – 2020»;
- огляди-презентації фахових видань;
- тренінги для нових працівників щодо пошуку інформації в ТОБД;
- звіти працівників бібліотеки про участь у конкурсах, тренінгах, навчальних поїздках;
- виробничі навчання з проблемних питань у структурних підрозділах.

На раді при директорі обговорювались такі питання:

- організація діяльності установи в умовах карантину;
- контроль та аналіз виконання основних показників та основних завдань, підведення підсумків роботи за місяць, квартал, рік;
- участь працівників бібліотеки у конкурсах та тренінгах;
- інформування працівників бібліотеки про оголошені гранти на кращий бібліотечний проект;
- аналіз та оцінка планово-звітної, технологічної документації, обговорення та вирішення проблем, визначення та вирішення перспективних напрямків діяльності закладу;
- аналіз семінарів, загальнобібліотечних заходів, творчих акцій;
- вирішення поточних питань.

Підготувала:

Заступник директора з наукової роботи

Чайківська Н.А.

Видавнича діяльність

Додаток

№ п/п	Назва видання	Термін видання	Відповідальні
1.	Інформаційні бюлетені з досвіду роботи в серії «Бібліотеки-ювіляри» – до 75-річчя створення Бережанської ЦБД – до 50-річчя бібліотеки-філії № 2 для дітей «Літературне Тернопілля» Тернопільської міської ЦБС	Січень Червень	Науково-методичний відділ
2.	<u>До Дня рідної мови</u> Інформаційний список «До глибини мовної криниці»: 10 книжок, щоб покращити словниковий запас»	Лютий	Інформаційно-бібліографічний відділ
3.	Аналітично-статистичний огляд «Бібліотеки для дітей Тернопільщини: рік 2020»	Квітень	Науково-методичний відділ
4.	Методико-бібліографічні матеріали до 60-ти річчя від дня народження Івана Малковича «Батько дитячого книжкового дива»	Квітень	Науково-методичний відділ, Інформаційно-бібліографічний відділ
5.	Бібліографічна довідка-пам'ятка «Ганна Осадко: «Життя – не така вже й складна річ, коли навчитися любити і ділитися радістю» (Із серії бібліографічних довідок «Нові імена в дитячій літературі Тернопілля»	Червень	Науково-методичний відділ, Інформаційно-бібліографічний відділ
6.	Матеріали з досвіду роботи бібліотек для дітей області «Вивчаєм. Аналізуєм. Впроваджуєм» Випуск 2	Червень	Науково-методичний відділ
7.	<u>До Дня українського прапора</u> Інформаційний список «Наш стяг у золоті й блакиті»: 700 років становлення українського прапора	Липень	Інформаційно-бібліографічний відділ
8.	Інформаційний бюлетень «Творчі діти Тернопільщини: огляд та результати конкурсів»	Вересень	Науково-методичний відділ
9.	Календар «Знаменні і пам'ятні дати 2022 року»	Жовтень	Інформаційно-бібліографічний відділ

Скорочення, вживані в тексті

ТОБД – Тернопільська обласна бібліотека для дітей

ВО 1–4 кл. – відділ обслуговування дошкільників та учнів 1–4 класів

ВО 5–11 кл. – відділ обслуговування учнів 5–11 класів

ВЧЗ – відділ читальних залів

СЕВ – сектор естетичного виховання

СЛІМ – сектор літератури іноземними мовами

СІТЕР – сектор інформаційних технологій та електронних ресурсів

НМВ – науково-методичний відділ

ІБВ – інформаційно-бібліографічний відділ

ВКОД – відділ комплектування та обробки документів

ВЗіРФ – відділ зберігання і реставрації фондів